

AANHANGSEL.

De Transvaalsche Deputatie in Holland.

Het volgend Gedicht aan de Afgezanten der Zuid-Afrikaansche Republiek, bij hun bezoek in Nederland, nemen wij over uit de *Bazuin* (het Kerkelijk Orgaan der Christ. Ger. Kerk in Holland):

Heil, Broeders uit Transvaal! bij de eerste stralen
Der Vrijheidszon die opgaat aan uw trans,
Om, stijgend straks, de bergen en de dalen
Uw Nederlands te doopen met hun glans.
Heil op ons beider Moedergrond; op de erven
Der Vaderen, wier bloed in 't uwe sprak,
Toen ge op Majuba liever dapper sterven,
Dan leven wildet onder 't vreemde dak!
God hielp u uit, en zelfs de weërpattijder
Bracht, snevend, hulde aan uwen heldenmoed.
O ziet, hoe werd hier sinds de kring steeds wijder,
Wien 't harte voor u klopt met geestdriftsgloed.
En nu ge in zwaarder kamp, daarna begonnen
Met 't fijner wapen der Diplomatie,
Beleidvol streeft en glansrijk hebt verwonnen,
Nu buigen we eerbiedvol met u de knie.

Ja lof zij God, die van begin tot ende
U wachten leerde, of strijden op uw post;
De God, die Israels ballingschap eens wendde,
En thans ook u genadig heeft verlost!
Weest welkom, Broeders, aan het broederharte!
Kom rusten op den welbeminden grond,
Waar 't Voorgeslacht voor ons de vuurproef tartte,
En voor het kroost zijn duurste bede opzond.
Dat Kroost zijt Gij, zijn Wij; geen afkomst schooner.
Zij spiegelt zich in uw geschiedenis af.
Zij bli'v' den Nederlandschen kustbewoner
En d' Afrikaanschen beide, een steun en staf.
En schuilen beiden onder 's Hoogsten hoede,
Het Oude en 't Jonge Nederlandsche Volk:
Hoe grimmig dan der tijden ongunst woede,
Hoe dekkt de koesterende hemelwolk!

A. BRUMMELKAMP, Jr.

DE DEPUTATIE IN HOLLAND.

Op Donderdag, 28 Febr., arriveerde de stoomboot *De Batavier*, die expresselijk door de Nederlandsche Stoombootmaatschappij naar Engeland gezonden was om de deputatie van daar af te halen, in Nederland. De stoomboot had de Transvaalsche en Nederlandsche kleuren in top.

Omstreeks 12 uren kwam de *Batavier* te Rotterdam voor de Boompjes aan en werd de deputatie verwelkomd door de muziek der schutterij. Van daar vertrok men in open rijtuigen naar het station, langs een weg alom met wapperende Transvaalsche en Nederlandsche vlaggen versierd, luide begroet door duizenden toeschouwers.

Aan het station sprak de burgemeester een warm woord, herinnerd aan Hollandsch vrijheidsoorlog en dien der Transvalers. Toen hij gewaagde van Spitskop, daverde het driemaal: "Leve generaal Smit!"

Paul Kruger antwoordde: "Toen de Hollanders ons achterlieten onder Engelsche overheersching, hebben wij ons zelve moeten helpen; wij wisten slechts uit de nieuwsbladen dat Holland ons zoo genegen bleef, thans, nu ik het persoonlijk ervaar, kan ik geen woorden vinden om mijn dank uit te spreken."

Daarna werd de champagne geschonken en aanvaardden onder luid gejubel de gasten hun reis.

De muziek der scherpschutters luisterde aan het station het begroetingsfeest op.

Eene speciale trein vervoerde nu de deputatie met hun gezelschap naar de residentiestad 's Gravenhage, alwaar zij om 1.40 uren arriveerden. Van de ontvangst aldaar werd door het *Dagblad* van 's Gravenhage het volgende gemeld:—

Een onafzienbare menigte verdrong zich heden middag omstreeks half twee in de hoofdstraten en in de nabijheid van het Hollandsche Spoorwegstation, den weg welke was aangegeven als die welke de deputatie bij haar aankomst hier ter stede zou volgen. Uit tal van woningen was de Nederlandsche driekleur, hier en daar afgewisseld door de vierkleur van de Transvaal, uitgestoken, terwijl enkele stad-

genooten, waaronder de heer Pauder, in de Wagenstraat, het omkranste wapen van de Zuid Afrikaansche Republiek in een tropée van rood, wit, blauw en groen voor den gevel van hun magazijnen ter eere van de stamverwanten hadden bevestigd.

Op het station zelf werden alleen toegelaten de leden der Commissie van Ontvangst, waarvan Mr J. G. Patijn voorzitter was; sommige met hun dames en enkele genoodigden, waaronder prof. J. W. Gunning, van Amsterdam, generaal Verspyck en anderen, zoomede het bestuur der Zangvereeniging *Excelsior*, dat der deputatie heden avond een concert aanbiedt.

Het station was niet versierd; alleen waaiden ook daar de Nederlandsche en Transvaalsche vlaggen van den nok.

Ten 1:40 ure hield de trein voor het station stil.

De Commissie had voor de wachtkamer 1ste klasse plaats genomen, terwijl de kapel der dienstdoende schutterij, onder directie van den heer Bolten, ter linkerzijde daarvan was opgesteld.

Toen de heeren Paul Kruger, President, generaal Smit en Ds. Du Toit, Superintendent van Onderwijs, vergezeld van de heeren E. Esselen, secr. der deputatie, en J. Eloff, part. secr. van den President, uit het salonrijtuig stapten, dat de Holl. IJzeren Spoorweg-maatschappij ter hunner beschikking had gesteld, klonken de beide Transvaalsche volksliederen (gecomponceerd door Prof. J. S. de Villiers, van de Paarl, in Zuid Afrika), over het perron.

Mevrouw Beelaerts van Blokland trad uit den kring naar voren en deed haar dochttertje, dat getooid was met een sjerp in de Transvaalsche kleuren, aan de drie afgevaardigden ieder een fraai bouquet aanbieden, 't welk de heeren onder dankbetaiging aanvaardden.

De President der Feestcommissie, burgemeester Patijn, stelde zich als zoodanig voor, drukte hun de hand en geleidde hen naar de wachtkamer.

Hier sprak hij hen in de volgende bewoordingen toe:—

“Mijnheer de President en hooggeachte leden van de Deputatie der Zuid Afrikaansche Republiek!

“Weest welkom op Nederlandschen bodem!

“Gij ziet hier voor u een kring van mannen uit allerlei stand en rang, om u bij uw aankomst in de eerste gemeente van Nederland, waar gij een wijle zult toeven, een hartelijk welkom toe te roepen!

“Wij hebben dit oogenblik met ongeduld verbeid, omdat wij in u zien zonen van denzelfden stam, waaruit ook wij

zijn gesproken,—omdat wij gevoelen dat er een band bestaat tusschen u en ons, dien de tijd niet heeft kunnen losmaken, omdat wij in u zien de vertegenwoordigers van dat volk, dat, vertrouwend op God, 'heeft geofferd goed en bloed voor vrijheid en voor recht,' dat klein in aantal, maar groot in heldenmoed, den strijd voor zijn onafhankelijkheid heeft gestreden; dat aan ons Nederlanders van de 19de eeuw de dagen van ons eigen schoon verleden in herinnering heeft gebracht,—omdat we het u zelf wilden zeggen hoe wij gedeeld hebben in uw lijden, en hoe we met u gejuicht hebben toen gij de zege hadt behaald.

"Weest welkom alzoo in ons midden!

"Aanvaardt onzen gelukwensch met hetgeen gij in Engeland voor het welzijn van uw land hebt kunnen verkrijgen! Moge het strekken tot bevordering van een duurzamen vrede, tot bevestiging van uwe zoo duur gekochte onafhankelijkheid, tot verdere ontwikkeling van het land dat u dierbaar is!

"Moge uw verblijf in Nederland beantwoorden aan uwe verwachtingen; moge ook door uw komst de band bevestigd worden tusschen Holland en de Transvaal, en moogt ge, wedergekeerd tot uw volk, de overtuiging meedragen dat geheel ons vaderland zich heeft verheugd in uw komst en dat het de beste wenschen koestert voor het geluk, de ontwikkeling en den bloei van de Transvaal."

President Paul Kruger beantwoordde deze toespraak ongeveer volgender wijze:

"Ik kan niet nalaten, heeren, vrienden, ja ik zal zeg broeders, om ons dank toe te brengen voor die welkom, die zich niet alleen in woorden, maar ook in daden betoonde.

"Niet alleen namens de deputatie, maar uit naam van mijn volk, die ons als afgevaardigden gezonden hebben, dank ik voor die ontvangst!

"Ik ben verblijd te zien dat de weinig stamverwanten die eenmaal in de Kaapkolonie zijn verlaten, ik zal maar zeg, door hun vader zijn overgelaten, dat kleine klompje volk dat gestrijd en geworsteld heeft,—dat nu haar vader haar ook weer gedenkt. (Bravo's.)

"Zoo is het ons vaste vertrouwen en onze hoop, dat de sterke banden van vriendschap niet alleen nader zullen worden toegehaald, maar dat die punt van de Hollanders daardoor zich zal uitbreiden en in bloei zal vermeerderen.

"Ik heb gezegd!"

Deze korte, kernachtige en veelzeggende toespraak werd met herhaalde toejuichingen en bravo's beantwoord.

De leden der Commissie werden daarop aan de afgevaardigden voorgesteld, terwijl de kapel der schutterij den Transvaalmarsch, gecomponeerd door den heer Bolten, deed hooren.

Van dezen marsch bood de heer Bolten ieder der heeren afgevaardigden een exemplaar aan.

Te midden der groote volksmenigte, waarvan wij reeds hiervoren gewaagden, reed de deputatie naar het "Hotel des Indes," dat inwendig met frisch groen was versierd. De menigte, die voor het hotel stond, hief herhaalde hoera's aan, waarop de deputatie op het balkon verscheen en haar leden de omstanders vriendelijk met hunne hoeden toewuifden.

In den avond werd er in het gebouw voer Kunsten en Wetenschappen aan de Deputatie een schoone ovatie gebracht door de Haagsche Zangvereeniging "Excelsior" Voor dit feestconcert was het orkest met bloemen en de borstbeelden van Koning en Koningin versierd, terwyl op den achtergrond te midden van groen en omlyst door licht het Transvaalsche wapen prykte, met vlaggen en vestoenen verbonden aan de Nederlandsche en Haagsche wapens op den voorgrond.

Even halfacht traden de Transvalers, begeleid door de feestcommissie, de hofloge binnen en dadelyk rees het publiek op en riep hun luide het welkom toe. De zangers en zangeressen hieven "de Vierkleur van Transvaal" aan, en toen de laatste toonen van dit lieflyk volkslied waren weggestorven, trad Dr. Beynen naar voren om den Transvalers welkom te heeten in deze byeenkomst. Waren zy met *hun* volkslied begroet, Nederlanders mogten niet nalaten hun eigen volkslied aan te heffen, het oudste dat zy bezaten, het Wilhelmus.

Toen ook dit door het koor was gezongen, volgde een aaneenschakeling van Psalmen en stichtelyke gezangen, zeer verdienstelyk door het gemengd koor onder leiding van den directeur Plette uitgevoerd, met begeleiding van een voortreffelyk strykorkest, saamgesteld uit een schaar dilettanten van naam. Tot afwisseling was de schoone uitvoering van twee melodien van Grieg door het strykorkest en de fraaie voordracht van "Myn moedertaal" door den bariton J. hoogst aangenaam.

Toen trad opnieuw Dr. Beynen op. Met jeugdig vuur hield de waardige grysaard een improvisatie, waarin hy wees op de oorzaken van de belangstelling, die de deputatie hier vond. Stamverwante natiën niet alleen waren Transvaal en Nederland, maar beiden hadden denzelfden stryd gevoerd voor de onafhankelykheid, voor de vryheid, die snaar, welke in de Nederlandsche harten nog altoos weerklank vindt.

Hy wees er op, hoe beide natiën dezelfde vlag hadden,

terwyl de Transvalers in de bange uren, die zy doorleefd hadden, de banen er van vermeerderd hadden met eene van groene kleur, de kleur der hope. Dankbaar voor hun komst hoopte hy dat de banden tusschen beide geestverwante volkeren innig zouden worden versterkt.

De president Kruger stond nu van zyn zetel op; hy wilde spreken, maar de aandoening, gepaard aan eene zware verkoudheid, beletten hem iets anders te zeggen dan "ik dank u voor de eer die gy ons bewyst, heeren en dames. Hy verzocht zyn mede-afgevaardigde ds. du Toit het woord te voeren, en deze deed het in treffende en welsprekende taal. "Kent gy dien staat, nog maar een kind in 's wereldds Statentry," luidt een strophe in het Transvaalsche Volkslied. Die vraag was hier niet noodig. Die Staat was bekend; dat getuigden de vlaggen by hun aankomst te Rotterdam en hier het wapen, dat hier prykte, de kleuren die de hier aangeboden programma's hadden en de ontvangst alom. Jeugdigen en gryzen hadden hun welkom geheeten. Dat deed hun goed, daarvoor dankten zy namens hun volk, en als ze in hun laad waren teruggekeerd, zou die hartelykheid van het Nederlandsche volk by hen naklinken en de vriendschapsbanden doen versterken.

Daverend werden die woorden toegejuicht en, nadat het Transvaalsch lied en het Volkslied staande door het publiek waren aangehoord, wuifde Kruger een welsprekende groete aan de aanwezigen ten afscheid.

De heeren D. Cordes, M. J. Wertheim, M. A. Perk, Mr. W. Heineken en W. N. A. Calisch, als gedeputeerden van het bestuur der Nederl. Zuid-Afrikaansche Vereeniging, en de heeren Prof. Dr. J. W. Guanning, Mr. C. M. J. Willeumier en H. J. F. de Waal, als gedeputeerde van de Emigratie-Commissie, hebben Vrydag te 's Gravenhage hunne opwachting by de Transvaalsche Deputatie gemaakt.

De heer Cordes voerde het woord en heette hen namens allen, die belang stellen in de jonge Zuid-Afrikaansche Republiek, van harte welkom.

President Kruger gaf zyn innigen dank te kennen over de wyze waarop hy en de zynen in Nederland waren ontvangen. Hy hoopte dat het bezoek in Nederland goede vruchten mocht dragen en rekenden op den warmen steun, dien hy zeker van de beide lichamen kon verwachten.

Een gezellig onderhoud had plaats, dat afgebroken werd door de komst van de Ministers, die ook hunne groete kwamen brengen.

Na deelneming aan een maaltyd ten huize van den vader van hunnen adviseur Jhr. Beelaerds van Blokland, zyn zy

Vrydagavond op receptie geweest by den Min. van Staat, Graaf van Lijnden v. Sandenburg, alwaar zy verschillende hooggeplaatste autoriteiten ontmoetten. Men weet dat onder zyn bestuur als Min. van Buitenl. Zaken over den Transvaalschen Vryheidsoorlog demiddelende vertoogen tot het Londensche Kabinet zyn gericht. Zaterdag namen de heeren van een afgevaardigde der Amsterdamsche scherp-schuttersvereniging de uitnoodiging aan om een op 14 Maart te houden schietwedstryd aldaar by te wonen. Een Commissie van het Werkliedenverbond "Patrimonium" kwamen begroeten en Vrydag had de Deputatie een onderhoud met den Zendingsdirector Donner, Kamerlid.

Zaterdag ochtend maakte het Hoofdbestuur van den Algemeenen Nederl. vredebond zyne opwachting aan de Transvaalsche Deputatie. De Voorzitter, Mr. van Eck, herinnerde aan de pogingen van den vredebond by Gladstone, tot ondersteuning van het goed recht der Transvalers. Hy overhandigde aan de Deputatie het jaarboekje, waarin de handelingen van den Vredebond waren opgeteekend. De President Kruger herinnerde in zyn antwoord, dat de Transvaal nooit heeft gestreden uit strydlust, maar tot behoud van de onafhankelykheid getracht heeft den oorlog te voorkomen. Hoe gezind ook om vrede en welvaart te bevorderen ook in de toekomst, zou de Transvaal hare vryheid en onafhankelykheid als het hoogste goed beschouwen. By vernieuwing zeide de President dank aan de geheele natie voor hare sympathiebewyzen. De heer Du Toit voegde er by, dat de pogingen der vrede-vrienden in Engeland en hier hoog in de Transvaal werden gewaardeerd, dat nog tydens de jongste onderhandelingen over de conventie de *Peace-Society* steeds tot bemiddeling gereed stond zoodra een zweem van mislukking der onderhandelingen was te bespeuren. Hy heepte dat ook in vredestryd de sympathie der vrede vrienden zich zou toonen, want de jeugdige Republiek begeerde niet den vrede van het kerkhof, maar den levenden vrede, die tot beweging, werkzaamheid en ontwikkeling leidt.

Des avonds werd er door de stad een banket aan de Deputatie aangeboden hetwelk even schitterend als gezellig was. De groote eetzaal in het *Hotel den Ouden Doelen* was in een ware feestzaal herschapen. De Transvaalsche en Nederlandsche wapens in vlaggentropheën weerkaatsten in de met groen omlijste spiegels, en de tafels waren zoo geplaatst dat eigenlyk ieder mede in den kring zat. Een kleine 100 gasten, waaronder de Kamerleden Wintgens, Keuchenius, De Bruyn Keps en Schaepman, waren er byeen; vloot en leger, letteren en kunst waren er vertegenwoordigd.

Terecht mocht dan ook herhaaldelyk geconstateerd worden, dat dezen avond een nationale hulde werd gebracht aan het Transvaalsche driemanschap, dat aan de hoofdtafel werd geflankeerd door den Burgemeester, mr. Patijn, prof. de Vries, dr. Scheapman, vice-admiraal Uhlenbeck, jhr. mr. Beelearts van Blokland, generaal Netscher en vele anderen. Het maal zelf was door de zorgen van den heer Van Santen zoe keurig mogelijk en de commissie voor het feestmaal, de hh, jhr. mrs. W. M. de Brauw en H. van Hogendorp, had gezorgd voor een echt Hollandsche lyst van spyzen.

Toen het oogenblik van toosten was aangebroken volgden de feestdronken elkaar onafgebroken op, en, merkwaardig, in alle klonk een echt nationale en tegelyk humoristische toon, zoodat de anders soms zeer lange "after dinner speeches" de aandacht niet vermoeiden. De officieele eerste dronk op Z. M. den Koning werd door den Burgemeester mr. J. G. Patijn ingesteld, die er onmiddelyk aan verbond een keurige hulde aan de Zuid Afrikaansche Republiek en Driemanschap. De vrees, zeide hy, dat de veder der diplomaten in Englands hoofdstad de daden der krygslieden zou te niet doen was ongegrond gebleken.

Op Kruger, de krachtigste aiting van den Transvaalschen geest, den eenvoudigen, maar beleidvollen en schranderen staatsman, dronk jhr. mr. N. M. de Brauw.

Paul Kruger zelf beantwoordde dit huldebetoon met een rede, zoo voortreffelyk als de Transvalers zelven zelden hooren. In korte trekken schetste hy de geschiedenis van de Transvaal, verdedigde het goed recht der Transvalers, die nooit rebellen waren, verhaalde hy in de zoo eenvoudige en toch gespierde Afrikaansche taal, hoe zy met God voor oogen de slaverny hadden ontgaan en op hun beurt vryheid voor een ieder predikten, en hoe, nadat zy langzamerhand de Engelsche tirannie hadden weten te breidelen, zy aan Holland hadden gedsacht, dat hun voorvaderen eenmaal hadden verlaten. Thans maakte Nederland door zyn sympathie weer goed wat de voorvaderen misdeden en dankbaar daarvoor, hoopte hy dat de samenwerking slechts krachtiger zou worden. Ten zeerste deed Kruger uitkomen, dat in staatszaken geen godsdienst, geen verschil van gevoelen tot verdeeldheid mocht leiden en met innigheid zeide hy te waardeeren, dat hier te lande Roomschen en Protestanten, oud en jong hun sympathie bewezen. Dat zou zyn volk goed doen, aan hetwelk hy geleerd had, gehoorzaamheid, recht en gerechtigheid, orde en wet te eerbiedigen.

Een gloedvolle rede van prof. De Vries op de Nederlandsche taal, die in Zuid Afrika een nieuwe toekomst tegemoet

ging, werd, nadat mr. Star Numan op Du Toit, den bevoor-
 raar van 't onderwys, had gedronken, door deze op geestige
 wyze beantwoord. Hy toonde daardoor zyn zucht om het
 Nederlandsch een eereplaats te verzekeren nog onverzwakt te
 koesteren. Vooral—en dat denkbeeld vond grooten byval—
 hoopte hy, dat de Zuid Afrikaansche studenten voortaan in
 Nederland, in plaats van in Engeland, hun opleiding zouden
 gaan genieten, waartoe hy zyn uiterste best zou doen. Mr.
 Coninck Lieftinck nam het voor onze voorvaderen op door
 zyn betoog, dat Nederland niet de Kaap had losgelaten, maar
 dat deze van ons was afgescheurd. In vurige taal sprak hy
 zyn wenschen uit voor de Zuid Afrikaansche republiek. De
 vice-admiraal Uhlenbeck herdacht als oud-stryder den held
 van Majuba, generaal Smit. De generaal van Limburg-
 voegde daar een hartig woordje by. De held van Spitskop,
 die zelf verklaarde geen taalman maar een vechtman te zijn,
 antwoordde, dat de Transvalers hadden getriumpheerd door
 de gedachte aan den 80jarigen vryheidskamp van Nederland;
 dat gaf hun mede tot volharden. De sympathie van Neder-
 land had hun moed versterkt en Transvaal kon dat niet beter
 vergelden dan door hen allen, die er komen mochten, met
 blydschap te ontvangen. Deze geestdriftvolle rede werd
 daverend toegejuicht.

Van de verdere toosten stippen wy slechts aan, die van
 mr. De Bruyn Kops, op de vryheid van arbeid; van dr. Jan
 ten Brink, op de secretarissen Eloff en Esselen; van den heer
 Van der Werff, op alle Transvaalhelden. De heer F. van
 Hogendorp bracht menig liedje te pas op den Oranje Vry-
 staat, waarvan hy in de bange tyden burger was. De heer
 Robidé van der Aa dronk op de nooitjes, terwyl de heer
 Schaepman Kruger's woord opnam en dronk op Nederland,
 waar voor *alle* meeningen vryheid bestond, op Transvaal, dat
 geen helden gedicht, maar gemaakt heeft en zyn speech be-
 sloot met in den persoon van den hoffelyken Burgemeester
 de gemeenten te kuldigen, die sedert eeuwen de kern uit-
 maakten van ons volksbestaan.

Na dankbetuiging van mr. Patyn aan allen, die het feest
 luister byzetten, wekte mr. Beelaerts van Blokland, die ook
 niet vergeten werd, op practischen steun der deputatie, opdat
 haar zending volkomen moge gelukken. Zeer laat eindigde
 het byeenzyn en verlieten de gasten het hotel, dat schitte-
 rend versierd was met bloemen, en het door een vryheidshoed
 gekroonde naamecyfer van Transvaal geillumineerd te aan-
 schouwen gaf.

Op Maandag 3 Maart bracht de Transvaalsche Deputatie
 een bezoek aan het Weeshuis der Ned. Hervormde gemeente

en aan de Weeshuisschool. Omstreeks kwart over elfen kwamen de heeren door jhr. mnr. Beelaerts van Blokland vergezeld, aan het Weeshuis, van welks gevel de Transvaalsche vlak woei. In Regentenkamer ontvangen en door den voorzitter van Regenten met een woord van welkomst begroet, waarop door den heer du Toit in hartelyke taal werd geantwoord, begaven zich de heeren in de eerste plaats naar de smaakvol versierde school, waar, met Ds. Moll, de meeste overige Regenten tegenwoordig waren. Hier werden de heeren niet alleen door den Eerwaardigen oudsten leeraar toegesproken, maar werden ook door de kinderen de Transvaalsche volkliederen en het Wilhelmus gezongen. Zoowel de President, de heer Kruger, als de heer du Toit, richtte by herhaling het woord tot de kinderen, met een vriendelykheid, een hartelykheid, een warmte, die wel bewezen, hoezeer de heeren zich hier op hun gemak gevoelden en hoezeer het onderwys, dat hier gegeven word, hun volle sympathie had.

Na een alleraangenaamst uur, in de school doorgebracht, keerde men naar het Weeshuis terug, waarvan de verschillende afdeelingen en lokalen achtereenvolgens werden bezocht. Ook hier richtte de heer du Toit meer dan eens een woord van belangstelling en deelneming tot de aanwezige kinderen. Zeer ter snede herinnerde hy er aan, hoe in de zeventiende eeuw, in de eerste jaren van de Hollandsche nederzetting aan de Kaap, weesmeisjes daarheen waren gezonden, die de moeders waren geworden van een kloek en degelyk geslacht, dat zich nog altyd door innige banden aan Nederland verbonden gevoelen.

In de catechisatiezaal, waar de weezen byeen waren gekomen en waar nogmaals, onder leiding van den heer Plette, de Transvaalsche liederen werden gezongen, sprak ds. Van Hoogstraten, namens regenten en weezen, een hartelyk woord van dankzegging en groete aan onze broeders uit Zuid Afrika. De treffende toespraak, die dr. du Toit daarop tot regenten, tot de bestuurders van het huis, bovenal tot de weezen richtte, zal zeker door niemand dergenen, die hem hoerden, licht worden vergeten.

Zoo het bezoek aan het weeshuis en de school by de Transvaalsche heeren een aangename herinnering mag hebben achtergelaten, zeker zal hun verschyning in dit gesticht der liefde, waarvoor zy zoo hartelyke belangstelling toonden, onuitwischaar blyven leven in de harten van allen, die van dit onvergetelyk bezoek getuigen mochten zyn.

In den avond werd er eene warme ovatie, geheel bezielid door het jeugdig vuur der leerlingen van de Hoogere Burgerschool van jongens aan de Deputatie gebracht.

Tegen 8 uur toog het korps jongelui met fakkellicht en met de huzarenmusiek aan het hoofd naar het verblyf der Transvaalsche bewindslieden. Het verheffende Transvaalsche volkslied was voor de deputatie de bode van dezen avondgroet. Weldra verschenen Kruger, generaal Smit en du Toit op het door de Nederlandsche vlag en hunne landskleur geflankeerde balkon. Nauwelyks hadden zy zich aan de scholieren en het volk vertoond of een oorverdoovend gejuich steeg uit de menigte op, die als een ringmuur het voorplein van het hotel omsloot. De jongelui zongen in plechtig koor den helden dezer ovatie het lied der Transvaalsche vierkleur tegen, welk gezang in open lucht en door de frissche stem der jeugd voortgebracht treffenden indruk teweegbracht. Na afloop wederom een intermezzo van hoerak's en saluut met de Hollandsche en Transvaalsche vlaggen, die de leerlingen hadden medegevoerd. Het Wilhelms en Wien Neêrlandsbloed bezegelden deze introductie.

Toen vervoegde zich een commissie nit de jongelui by de afgevaardigden, in wier receptiesalon eenige autoriteiten, o. a. de Burgermeester vereenigd waren, die hun een oorkonde met een hulde aan den heldenmoed en vryheidszin der Transvalers en hunne aanvoerders overhandigde.

Na deze plechtigheid, waarby onder een glas champagne halde en dankbetuigingen werden gewisseld, bleven de heeren voortdurend op het balkon om de toejuichingen der menigte aan het eind van een opwekkend serenade-stukje met het zwaaien van de hoeden of herhaalde buigingen te beantwoorden en in het byzonder de dartelen jongelingschap met dankbare blikken te groeten. Ook gebeurde het vaak dat de deputatie na zich eenmaal binnenshuis te hebben teruggetrokken, geen weerstand kunnende bieden aan het gejuich daar buiten, zich andermaal op het balkon vertoonde.

Ondanks het groote gedrang van toeschouwers, nieuwsgierigen en belangstellenden liep deze serenade in de volmaakste orde af

De stoet ontbond zich op de plaats zelve

Omtrent het bezoek van de deputatie aan de stad Delft op Dinsdag 4 Maart laten wy de Delfsche Courant zelve spreken.

Nauwelyks was het gisteren avond hier ter stede bekend geworden dat de vertegenwoordigers der Zuid Afrikaansche Republiek ook aan onze oude prinsstad en hare militaire inrichtingen een bezoek zouden brengen of van verschillende zyden werden de noodige schikkingen gemaakt om aan de deputatie een waardige ontvangst te bereiden. Hoe uitstekend men daarin is geslaagd moge blyken uit de volgende regelen, welke wy hier aan het bezoek wyden.

Reeds vroeg in den morgen wapperden van de openbare gebouwen en talryke particuliere woningen de vaderlandsche kleuren, hetgeen op den generaal Smit, die reeds te negen ure met den Holl spoortrein arriveerde, niet anders dan een aangenaam indruk kon maken. Vergezeld door den kapitein van den generalen staf, Snyders, adjudant van den Minister van Oorlog en door ZEx. aan den generaal ter begeleiding toegevoegd, werd de generaal door den inspecteur der draagbare wapenen, den kolonel der artillerie J. J. Bergansius met een rytuig afgehaald en naar de Ryks Geweerwinkel geleid en nam hy aldaar in de verschillende zalen, alles wat tot de vervaardiging der draagbare wapenen behoort in oogenschouw. Ruim 10 ure verliet de generaal met zyne beide geleiders hoogst voldaan deze inrichting om zyn bezoek aan de Ryks IJzergieterij en de Patroonfabriek voort te zetten. Aldaar werd onder geleide van den kapitein der directie een en ander met de meeste belangstelling bezichtigd.

Inmiddels had zich tegen het uur waarop de beide overige leden der deputatie, die om 10 ure nog eene conferentie in den Haag hadden gehad, hier stede werden verwacht, een eerewacht te paard bestaande uit twee-en-twintig leden van het Delfsche studentencorps met de banier naby de buitensocieteit "Reineveld" opgesteld, alwaar nu ook weldra de rytuigen der deputatie verschenen. Geopend door de in gala-costuum en met de vaderlandsche en Transvaalsche kleuren getooide ruiters trok de stoet in de beste orde Delft binnen, en naderde na een kort oponthoud ten huize van den heer Van der Valk langs Noordeinde, Oude Delft en Nieuwstraat het Raadhuis, voor deze gelegenheid luisterryk met de Transvaalsche, nationale en stedelyke vlaggen getooid, terwyl de vroolyke tonen van de Transvaalsche volksliederen, composities van mejuffrouw Van Rees en onzen voormaligen stadgenoot den heer Boon, door den heer Kersbergen op het schoone carillon van den Nieuwe kerktoren uitgevoerd, door de lucht weergalmden.

Ten Raadhuize werd de deputatie ontvangen door heeren Burgermeester, Wethouders en Leden van den gemeenteraad terwyl daarby verder nog enkele andere autoriteiten werden opgemerkt als de waarnemend kommandant van het bataillon dd. schutterij, de directeur-hoogleraar der Pol. school, de kolonel kommandant der vereeniging ter bevordering van 's lands weerbaarheid "Frederik Hendrik," den garnizoenskommandant en de hoogleraar-directeur der Indische Instelling.

Naar boven geleid werd het driemanschap door den Burgermeester ongeveer in de volgende bewoordingen toegesproken :

Spreker zeide dat de gemeenteraad, waarvan hy de woordvoerder was met belangstellende autoriteiten was byeengekomen om hen te ontvangen en het hun aangenaam was dat zy de voeten kwamen drukken op plaatsen door den grondlegger van Ned. vryheid gewyd, tevens de plaats waar eenige jaren geleden door den president der Zuid-Afrikaansche Republiek een hulde was gebragt aan de nagedachtenis van den Groeten Zwyger. Spreker herinnerde hoe Driebeek de grondlegger der Transvaalsche Republiek, al was hy geen Delftenaar van geboorte, dan toch uit Delftsche voorouders was gesproten en hoopte dat de belangen die het comité in Europa kwam bepleiten en waarvoor de Transvalers hun bloed hadden veil gehad, mochten slagen.

Ten slotte wydde spreker een dronk aan het welzyn van Kruger, du Toit en Smit de gedeputeerden der Zuid-Afrikaansche republiek hetgeen door een driewerf hoera! werd opgevolgd waarna de aanbieding van den schuimenden eerewyn plaats had. Daarop nam de heer Kruger het woord en dankte met enkele woorden voor de sympathie die de deputatie allerwege in Holland mocht ondervinden niet alleen maar ook tydens den worstelstryd zoowel in geschriften als gebeden. Hy hoopte dat de banden, die de beide natien verbonden, steeds nauwer en nauwer mochten worden aangehaald opdat het niet meer twee maar één natie mocht worden. Daarop schilderde de heer du Toit hoe hy zelf van Fransche, Kruger van Duitsche, en Generaal Smid van Hollandsche afkomst, zich echter alleen in Holland te huis gevoelden; dat zy er niet over dachten Frankryk of Duitschland te bezoeken omdat een ieder die in Zuid-Afrika kwam, wat landaard hy ook vroeger had, Hollaander werd. De Hollandsche vlag was door hen zuiver en in eere gehouden; alleen hadden zy daaraan een groene strook de kleur der hope aangebragt. Hun aard was niet veranderd. De Transvaal was een goed land, een vry land. Het ontbrak slechts aan jongelieden van algemeene ontwikkeling. Mochten daarom nieuwe jeugdige krachten overkomen naar Afrika, opdat aldaar een jong Holland zoude verzyzen. Ook Generaal Smid bedankte met een enkel woord voor de sympathie, die het Transvaalsche volk mocht ondervinden sedert de laatste moeielykheden waarin het gewikkeld was geweest. Al deze toespraken werden door de vergaderingen met bravo! als bewys van instemming beantwoord.

Na afloop daarvan noodigde de burgemeester de deputatie uit een bezoek te brengen aan het praalgraf van Willem den Zwyger, hetgeen werd aangenomen. In de kerk gekomen, waar reeds tal van belangstellenden waren, deed zich het

orgel hooren; een fraai bouquet door Kruger uit de handen van mejuffrouw Moerman als huldeblyk der Delfsche scherpschutters aan het Transvaalsche volk, onvangen, werd door hem aan de voeten van den Zwyger (het zittende beeld) by de krans van Burgers gelegd. Daarna werd de Tombe van Hugo De Groot even in oogenschouw genomen, en nu besteeg men de rytuigen weder, ten einde een kort bezoek aan de kerk der Christ. Ger. Gemeente op de Vlamingstraat te brengen. Ook hier verwyfde men, met het oog op den tyd, niet lang. Andermaal organiseerde zich de stoet en nu toog men Vrouwjutteland, Choorstraat en Oude Delft naar het gebouw der Polytechnische school, alwaar inmiddels directeur en leeraren zich in de Prinsenkamer hadden verzameld. Een hartelyk woord van welkom werd hier door den heer Bosscha tot de bezoekers gericht, en door den heer du Toit beantwoord waarna zy onmiddelyk aan de uitnoodiging gevolg gaven tot eene wandeling door de verschillende zalen der inrichting.

Achtereenvolgens werden nu de modelzalen, het scheikundig laboratorium, de afdeeling schoone bouwkunst en de werkplaatsen voor de practische oefeningen bezocht. In de afdeeling natuurkunde werden eenige proeven met electriciteit gegeven, waarna de heeren zich naar de woning van den directeur begaven om na eenig toeven hun tocht door Delft te besluiten met een bezoek aan de studentensocieteit Phoenix.

In dien tusschen tyd verzamelden zich de hoogleeraren en leeraren der Politechn. School in de Studenten-Societeit "Phoenix," waar reeds alle leden vereenigd waren, onder het genot der muziek van de kapel van het regiment huzaren, onder directie van den heer Waasdijk. Eenige oogenblikken daarna kwam de deputatie, door den Senaat geleid, binnen, aan wie door den president van het D. S. C., den heer Suermondt, het welkom in hun midden werd toegeroepen, daarby doende nitkomen, hoe zeer het hun aangenaam was geweest dat zy de hulde, hun gebracht in den vorm eener eerewacht, hadden aangenomen, en zy bereid waren gevonden een oogenblik in hun midden te toeven. Gedurende den korten maar hevigen worstelstryd, door hen voor hunne vryheid gestreden, had het D. S. C. met hen mede geleefd en gevoeld en een versje, naar hier overgewaaid, dat spreker evenwel niet wist of het het Transvaalsche volkslied was, werd door hen als zoodanig beschouwd, en gememoriseerd en gezongen.

Deze toespraak af en toe afgebroken door de meest sympathieke en oorverdoovende byvalsbetuigingen werd besloten met een glas bruischende champagne wyn. President Kruger

bracht daarna zyn dank uit voor de sympathie de deputatie bewezen; hy hoopte dat het niet slechts by *woorden* zoude blyven, indien Nederland werd geroepen zyne vryheid te handhaven, doch dat dan ook het jonge Nederland zoude toonen goed en bloed voor de verdediging zynere rechten en vryheden over te hebben. De heer Du Toit herdacht daarna de jongelingschap met eenige woorden. Daarna deed zich generaal Smit hooren om met korte woorden te herinneren hoe het kleine hoopje volks ter handhaving zynere vryheid een korten maar bloedigen oorlog had moeten voeren, even als vroeger in de Nederlanden had plaats gehad.

Eindelyk nam de secretaris der deputatie de heer Ewald Esselen het woord om eene korte doch krachtige schildering der Zuid-Afrikaansche republiek te geven en het Transvaalsche volk in het aandenken der jongelingschap aan te bevelen.

Ten slotte nam de president van het D. S. C. nogmaals het glas op en wydde een dronk aan het voortdurend welzyn der Transvaalsche Republiek. Inmiddels was het nagenoeg half zes ure geworden en keerde de deputatie, door Burg. en Weth., vele autoriteiten, den Senaat van het D. S. C. en het geheelee Studentencorps naar de voor hen gereed staande rytuigen geleid, weder naar 's Hage terug, nogmaals door de eerewacht begeleid, die haar tot aan de Buiten-Societeit "Reineveld" nitgeleide deed.

Het is onze vaste overtuiging, dat de Transvaalsche deputatie de meest aangename herinneringen aan haar bezoek aan Delft heeft medegenomen.

Te Voorschoten bood de firma Van Kempen, eigenares van de Koninklijke fabriek, bij monde van een harer leden, haar huldeblijk aan de Transvalers aan.

Het geschenk stelt een forschen Nederlandschen leeuw voor, die het Zuid-Afrikaansche wapen schraagt en omlaant. Het geheel is rijk in zilver gedreven, en draagt op het flink gevormde voetstuk de volgende inscriptie: "Huldeblijk aan de Transvaalsche Deputatie van J. M. van Kempen en Zonen te Voorschoten, Maart 1884."

De oud-Minister van Oorlog, graaf M. D. van Limburg Stirum, heeft aan de leden der Deputatie een "Afscheidsgroet van een oud-soldaat overhandigd.

Verder bezochten de heeren het Idiotengesticht, en daarna het Binnenhof, waar zij met belangstelling al de gedenkstukken uit vroegeren tijden bezichtigden.

De Staatspresident was Woensdag 5 Maart om 11 uur genoodigd op een déjeuner bij Z. K. H., den Prins van Oranje, en de geheelee deputatie met den heer Beelaerts op een diner om 6¼ uur.

De Deputatie ontving vele bezoeken, en ondervond groote gastvrijheid te 's Gravenhage.

De afscheidsgroet van een oud-soldaat (graaf Van Limburg Stirum, oud-Minister van Oorlog) aan de deputatie der Zuid Afrikaansche Republiek te 's Hage gebracht, luidt als volgt:—

“Heil den vertegenwoordigers van het edele volk van Transvaal, heil u vooral, *vader des vaderlands*, oom Paul, bestuurder sinds vele jaren, schranderen staatsman, die uwe natie tot vrijheid hebt opgeleid; u, Du Toit, die de grondslagen legt voor hare opvoeding, en ook u, generaal Smit, die zooveel hebt bijgedragen tot hare verlossing; Neêrland's zegen steune u allen, strijders voor de onschatbare vrijheid. ‘Bijkdóm is veel,’ schreef mij eens een werkman, ‘het leven is nog meer, maar de vrijheid is alles.’

“Ik vestig de aandacht op de dappere mannen die in den jongsten vrijheidsoorlog het commando voerden. Zeventien waren er onder Joubert. Hun namen zijn vermeld in de boeken der geschiedenis. Door het beleid van Paul Kruger en hunne aanvoering behaalden onze broeders, die kinderen van den grooten EXODUS, aangevoerd door het moedig woord hunner heldhaftige vrouwen, de zege over de talrijke geoeffende *huurscharen* van den machtigen Eilandstaat, en dwongen den Brit tot wijken en tot vrede. Hoe kon dat zijn? Eene natie, amper 50 duizend sterk, volstrekt niet rijk, tegenover den rijksten staat van Europa; een staat die naar bevolking ruim 700 maal zoo sterk is en naar geldmacht nog veel sterker. Hoe vermocht een handvol braven in dien ongelijken strijd te bestaan? Ik zal het u zeggen:

“De Transvalers waren gehard door tegenspoed in vijandige omgeving; dan bij hen waren er geen huurlingen, maar gold sinds lang het heilige beginsel van den onvervreemd-baren persoonlijke dienst aller burgers; en in hun altoosdurenden fellen kamp om het bestaan, tegen wilden en tegen dieren, tegen de listen en lagen van de dienaren der Britsche kroon, waren zij allengs ontwikkeld geworden tot de eerste scherpschutters van de wereld.

“Daarbij, eindelijk, kwam het voornaamste; het vaste besluit om te overwinnen of te sterven. Wie in eene rechtmatige zaak zoo wil, komt ver. *Zij* hebben niet gevraagd—gelijk zooveel onzer thans nog durven doen:—‘Zouden wij wel kunnen?’ Neen; zij hebben gezegd: ‘Wij moeten en wij zullen.’ Dus: vooral ook hen komt het devies toe van de eerste Christenen in Rome: ‘Cogi qui potest nescit mori.’ (Wie gedwongen kan worden weet niet te sterven.) Zij hebben die leus gewapenderhand veroverd. Mogen zij onder

hare hoede steeds blijven gedijen. En, de overwinning behaalden zij met hunne buksen alleen; ze hadden geen geschut. Eere dan het roemrijke commando der Transvalers in hun jongsten zwaarsten strijd, eere die dappere natie. Moge zij—EEN GREK VAN HET NOORDEN—zoo klein in tal, zoo groot in beleid en daden—met de krachtige hulp van hare stamgenooten, zich weltra kunnen losmaken van de laatste verraderlijke banden die haar nog kwellen. Mogen wij ons aan haar voorbeeld spiegelen eer het te laat is. Roemen wij dan allen het kloeke volk, roemen wij zijn staatsbeleid, roemen wij eindelijk hoog de commandanten in den bevrijdings-oorlog, in de eerste plaats den bestormer van den Spitskop, die, toen hij den steilen berg beklom, 'cogi qui potest nescit mori,' geen buks bij zich droeg, maar alleen een revolver:

“ ‘Cogi qui potest nescit mori.’ ”

DE AANKOMST IN AMSTERDAM.

Donderdag, 6 Maart, was het door de Amsterdammers lang verwachte oogenblik daar, dat de deputatie, benevens de overige leden van het gezantschap te Amsterdam zcuden komen. Het was een schoone dag, in den waren zin des woords, en reeds vroegtijdig maakten vele Amsterdammers zich gereed om met blijden groet de mannen te ontvangen, die zulk een groote plaats in schier aller hart innemen.

Vele scholen hadden met de gewoonte van de Woensdagmiddag vacantie gebroken en daarvoor den Donderdagmiddag in de plaats geste'd, zoodat de schooljeugd ook het hare aan een blijde inkomste van het groote Driemanschap kon bijdragen.

Van vele huizen wapperde de driekleur en wuifde den Transvalers een welkomstgroet toe. Het station van de Holl. IJzeren Spoorwegmaatschappij was eenvoudig en smaakvol versierd en droeg de kleuren van Nederland en Transvaal.

Een zoo groote volksmenigte als maar zeer zelden in de hoofdstad gezien wordt, wachtte, zoo buiten als binnen het station, de aankomst van den trein, die aan het perron aan de zijde der Willemspoort aankwam.

Daar stonden geschaard aan de eene zijte het corps scherp-schutters, ongeveer 400 man sterk, onder bevel van den heer Schubert, Sonnemans muziek van het 7de regt. en de muziek der Diakonien weezen. Aan de andere zijde bevonden zich de genoodigde autoriteiten met hunne dames, allen met de Transvaalsche kleuren versierd.

Te 1 55 stoomde de trein tot aan het uiteinde van het per-

ron, onder de toonen van het Transvaalsche volkslied, en het gejuich der menigte.

De deputatie met hare secretarissen en de heeren Gunning, Van Duyl en Schmüll ging, warm toegejuicht, door de opengehouden ruimte tusschen het publiek en scherpschutters uit den salonwagen langs een weg welke door vier kleine meisjes, Ursula Gunning, Mamon van Duyl, Cato Schmüll en Johanna Kuiper, gekleed in de kleuren van de Transvaal, met bloemen en linten werd bestrooid.

De jongejuifer Ursula Gunning sprak daarbij het volgende versje tot de Transvalers :

Wil ook thans de hulde ontvangen,
Die wij, kind'ren, komen bién;
Wil ook op hun zwakke poge',
Vriendelijk ter neder zien!
Met deez' ruiker, met de bloemen,
Die wij strooiden voor uw voet,
Brengen wij u in ons midden,
Hier den blijden welkomstgroet.

Luidde reeds in vroeger tijden
Aan het oude Israe',
Bij al wat het volk weérvaarde,
Gods uitdrukkelijk bevel:
"Onders, meldt aan uwe kind'ren,
Al wat Mijne hand u wrocht,
Hoe Ik steun en kracht verleende
Aan hen die Mijne hulpe zocht."

Zóó ook hebben wij vernomen,
Dat thans med - door uw hand,
God de rust en vrede wou schenken,
In uw diepbaar Vaderland;
Juichen onze kinderstemmen
Mede in het luid Hoer's,
Voor d. Republiek, — — verzezen
In het Zuidlyk Afrika'!

Op weg naar de wachtkamer traden vier weesmeisjes der Nederduitsch Herv. Diakonie van Amsterdam naar voren, door twee dames Regentessen geleid, en boden der Deputatie lauwerkransen met de Transvaalsche kleuren gesierd aan. Een der meisjes FRANSINA, JOHANNA, MARIA, OTTERLOO, sprak daarbij de volgende dichtregelen :

Wij komen u vragen naar onze zuje',
Die reeds zoo lang gel én
Om nimmer te kee en zoo jong ver'trokken
Naar Afrika's kusten heer.
Zijn 't liet reeds haur kin'ren, haer dappre zo en.
Wier lof thans de wereld meldt?

Die stredeu op Sijtskop voor land en vrijheid
 En tegen het Britsche geweld ?
 Zie hier nu drie kransen o ach bre mannen,
 Di bieden wij, weesjes, u aan; . . .
 Die blaai'en v. r dorren wel ras en spoedi ,
 Maar nooit moog' Transvaal meer vergaan !

Toen de gezanten de voor hen bestemde plaatsen in de
 wachtkamer hadden ingenomen, richtte de heer Gunning met
 een welsprekende rede, waaraan wij het volgende ontleenen,
 tot hen 't woord :

Hooq Edels Heer President !

Edele Heeren ! leden der Deputatie van de Z. A. Republiek.

Hoewel ik gaarne de taak om u aan deze plaats toe te
 spreken, opgedragen had gezien aan een ander, meer geroe-
 pen en geschikt om Amsterdam te vertegenwoordigen, wil
 ik, nu dit niet het geval zijn kon, niet miskennen welk een
 voorrecht en eer het is, u *in dezen kring* te mogen verwelkom-
 men. Immers zijn hier vereenigd autoriteiten en vertegen-
 woordigers van elk levensgebied uit zooveel mogelijk alle
 rangen en standen, alle groepen der burgerij van Amsterdam,
 samengekomen op eene uitnoodiging eener algemeene com-
 missie, in welke mannen uit bijna alle deelen des lands zit-
 ting hebben, gelijk u straks blijken zal, wanneer deze heeren
 de eer zullen mogen hebben aan u te worden voorgesteld.
 Niet van enkel plaatselijken aard is dus deze bijeenkomst ;
 zij draagt een meer nationaal karakter; zonder te groote
 overdrijving meen ik dus wel te mogen zeggen, dat gij hier
 de bevo'king van Nederland ontmoet, begeerig om u in hare
 hoofdstad, waar zij zich altijd bijzonder Hollandsch gevoelt,
 te begroeten en hulde te bieden.

Wilt mij echter veroorlooven, hooggeachte mannen ! aan-
 vankelijk uwe bijzondere waardigheden ter zijde te laten, om
 in u vooreerst slechts Transvalers te zien. Trouwens dat
 kan u niet anders dan lief zijn. Voor uw volk leeft gij,
 draagt zijne belangen op het hart, strijdt er voor met hart en
 hoofd, met mond en pen, met kruut en lood, waar 't
 noodig is. Met uw volk vereenzelvigd, kunt gij er niet
 op tegen hebben als Transvalers aan te hooren wat wij u
 hier te zeggen hebben.

Wij hebben uw volk lief, en de redenen daarvoor zijn niet
 ver te zoeken. Zij zijn reeds begrepen in de liefde voor onze
 eigene nationaliteit. Die nationaliteit vindt haar duidelijkste
 en bondigste uitdrukking in de eigen taal. Wij hebben niet
 een wereldtaal, pasklaar voor alle nationaliteiten, gelijk het
 Engelsch of het Fransch. Hollandsch spreekt slechts hij,

die Hollander is. Tusschen u en ons bestaat taalgemeenschap in dien engeren zin, waarin het een ander woord is voor éénheid van nationaliteit, gelijkheid der diepste trekken, die het volkskarakter teekenen.

Met de eerste kolonisten ging het Hollandsch naar Zuid Afrika. Ware de Kaap onder Nederlandsch gezag gebleven, dan zou onze taal daar onder de hoede der Regering wel veilig zijn geweest, maar zij had een officieelen steun genomen, en haar kracht zou wellicht een kunstmatige zijn geweest. Zoo is het niet geschied. Het Hollandsch is met het volk de wildernis ingegaan, het heeft de "trekken" medegemaakt en hoe ook klimaat, levenswijze, naturomgeving mochten wisselen, onder lief en leed door, en terwijl niemand er opzettelijk voor zorgde, de taal heeft zich ontwikkeld, zich gevoegd naar alle nieuwe behoeften en is onder dat alles Hollandsch gebleven. Hoe anders dan in Amerika en in Australie, waar de Engelsch-sprekende elementen alle anderen hebben overvleugeld en van den Hollandschen oorsprong der koloniën niets dan historische herinneringen zijn overgebleven. Maar in Zuid-Afrika heeft onze taal en in haar onze nationaliteit vasten voet gekregen en eene toekomst voor zich. Mocht, wat God verhoede! te eeniger tijd Nederland van de kaart van Europa verdwijnen, dan zullen de Transvalers onze nationaliteit voor den ondergang bewaren. Zij zijn Hollanders, omdat zij in dezelfde taal als wij denken en dichten, danken en klagen. Daarom is de naam "Stamverwant" ons te koud, te natuurkundig; "onze broeders te Zuid-Afrika," dat is de naam onder welken zij in onze harten zijn geschreven.

Doch niet minder lief hebben wij uw volk, om deze wijze, waarop het die gemeenschappelijke nationaliteit tot ontwikkeling heeft doen komen. Wie had ooit kunnen denken, dat de nakomelingen der eerste kolonisten eens zouden uitgroeien tot een volk als het uwe, dat in het hart van Zuid-Afrika een Staat zou stichten, met eene levenskracht, sterk genoeg om in- en uitwendigen weêrstand te bieden aan elk gevaar voor verstrooiing en aan elke poging tot onderwerping; die niet minder door zedelijke kracht dan met behulp van het geweer een der machtigste mogendheden de erkenning zijner onafhankelijkheid zou afdwingen. En dat is niet tot stand gebracht langs den weg eener rustige en gelijkmatige ontwikkeling, ook niet—althans in den aanvang niet—door den steun van het moederland, dat veeleer gedurende langen tijd zijne kinderen scheen vergeten te hebben; maar het is geschied terwijl zij als zwervelingen van oord tot oord werden voortgedreven, zich telkens als het ware een nieuw vaderland

moesten scheppen en altijd gereed moesten zijn, om hetgeen onder lijden en ontbering verworven was met de wapenen in de hand te verdedigen. Toch was dit zwerven en die onrust gevolg van eigen keuze. De Transvaler neemt geene rust aan, wanneer zij moet worden gekocht voor den prijs der onafhankelijkheid.—Zoo werd uw volk geestelijk en lichamelijk gestaald en trok door zijne heldendaden de bewondering der gansche wereld tot zich. Waar vindt men in deze eeuw schooner geschiedenis dan die der Transvalers? Wij leeren er onze kinderen uit, wat een volk vermag, dat geduld, ernst en rechtvaardigheid paart aan kalme onversaagdheid. En spreekt iemand van beschaving, dan vragen wij, waar werd ooit grooter beschaving des harten gevonden dan b. v. in de brieven der Boeren aan koningin Victoria, of bij die Spitskop-overwinnaars, die met gebogen en ontbloot hoofd, staande om het lijk van den aanvoerder der door hen verslagen vijandelijke bende, een gedachte van weemoed wijden aan zijne weduwe?

Van den glans uwer geschiedenis is een deel op het oude moederland afgestraald en wij konden er ons op verheffen, dat de naam van uw volk aan den onze werd verbonden. Misschien was deze gemakkelijk verworven glorie wel een spoorslag tot het weder ontwaken van de belangstelling, tot het verlangen om de oude banden weder op te zoeken en aan te binden. Doch—juist of onjuist—de oud-Nederlander is daarbij niet blijven staan, die toeëigening heeft hem gebracht tot het besef van nieuwe verplichtingen. Dit onderscheidt ons van alle andere natien; *deze* mochten blijven staan bij den uitwendigen luister uwer daden dat mochten *wij* niet. Wij moesten doorgaan tot de beginselen waaruit de daden voortkwamen. Zóó en zóó alleen kon eene wellicht voorbijgaande bewondering plaats maken voor blijvenden eerbied. Met minder dan dit kunt gij, Transvalers! het ten aanzien van ons niet doen. Wij erkennen in de lijdzaamheid, het geduld en de rechtvaardigheid, waarmede gij geleden en gestreden hebt, de deugden onzer gemeenschappelijke voorouders. Evenals zij, hebt ook gij niet naar eigen, maar naar Gods wil gevraagd, om dien en dien alleen te volgen. Voorspoed of tegenspoed waren u niet een spel van het toeval of het uitwensel van menschelijke berekening, welgeslaagd of mislukt, — maar zegeningen en leidingen Gods, in Wiens hand gij u altijd gevoeldet. Vrijheid en onafhankelijkheid waren bij u geen opgewonden leuzen, maar de diepgevoelde behoefte om naar eigen inzicht en onder verantwoordelijkheid van het eigen geweten alleen, in Gods ordinantiën te leven. En op dien grond mocht Gij verklaren :

“ Aan onze zij
Zal 't recht zelfs strij, ’

U en ons was het gegeven te erkennen, dat dit de bodem is uit welken de vroegere grootheid van ons vaderland is opgegroeid en in die erkenning ligt de diepste grond van onze liefde voor het Tansvaalsche volk. Zoo gevestigd, kan zij niet bespiegelend blijven, maar moet zich in daden toonen en zal voortduren, ook al mocht eens onverhoopt uw tegenwoordige voorspoed weder in het tegendeel verkeeren.

Met die gevoelens begroeten wij u, hoog geachte heeren, thans niet meer alleen als Transvalers, maar ook als leden der deputatie, die zoo gewichtige buitenlandsche zending in het belang van uw volk u opgedragen zaagt. Mogen wij naar zekere kentekenen oordeelen, dan is die zending tot dusver naar wensch geslaagd en is uw land der algheele onafhankelijkheid een belangrijke schrede nader gebracht. Moge het verworvene blijken genoeg te zijn om krachtige werkzaamheid mogelijk te maken, en moge God u te zijner tijd scheeken wat u nog ontbreekt.

Met blijdschap zien wij u hier gekomen, om gelegde banden te versterken en dienstbaar te maken aan de toekomst der beide volken. Uw land, dat gezegd is met vruchtbaarheid en mineralen rijkdom die op ontginning wachten; uw nog zoo jeugdige Staat, die de ontwikkeling uwer sociale en intellectuele krachten vraagt, zij verwachten stoffelijke en geestelijke hulpmiddelen, die gij gedeeltelijk hier hoopt te vinden. Moge de hoofdstad u hare rijke hulpbronnen vrijgevig openen en aan de wijsheid en voorzichtigheid, waarmede zij het haar toevertrouwde beheert, ook de warmte en de belangstelling paren, zonder welke geen werk van eenige beteekenis tot stand komt. Een moeilijke maar schoone arbeid wacht u, om de wederzijdsche belangen in overeenstemming te brengen. Mogen de talenten, de ervaring en de ijver, die elk uwer persoonlijk in de hem bijzonder toevertrouwde taak ten dienst staan, U op het ruime arbeidsveld dat hier voor u ligt, een overvloedigen oogst doen winnen.

Vergunt ons nu ten slotte, Mijne Heeren! u nogmaals onze hulde te bieden, ook in de hooge waardigheden waarmede uw volk U bekleedde. Afgevaardigden aan wier handen de jeugdige Staat een deel zijner hoogste stoffelijke en zedelijke belangen toevertrouwt; President, die door de Voorzienigheid geroepen schijnt om de Zuid-Afrikaansche Republiek eene plaats te doen innemen in de rij der onafhankelijke en gelukkige Staten en onder wiens bestuur wellicht nog groote dingen voor geheel Zuid-Afrika tot stand zullen ko-

men, wij groeten u met al den eerbied, dien eene vrije natie kan koesteren voor de mannen der keuze van een vrijgevochten volk, met al de liefde die gemeenschap van afkomst, taal en zeden kunnen inboezemen, met al het vuur en de toewijding van hen, die zich als volk dezelfde idealen voorstellen en in het najagen daarvan elkander de bemoedigende en helpende hand willen bieden.

Leve de Zuid-Afrikaansche Republiek !

Leve de Deputatie !

Leve President Paul Krüger !

ANTWOORD VAN PRESIDENT KRÜGER.

't Was een opwekkend en treffend oogenblik toen de kreet door Prof. Gunning aangeheven, van alle kanten weêrklonk de fanfares en de volksliederen door de beide orkesten schetterden, en de juich- en begoetingstonen voortdurend van afstand tot afstand herhaald, nog minuten lang weêrklonken.

PAUL KRÜGER bedacht zich niet lang, en met de krans in de hand hem zoo even door de weesmeisjes vereerd, nam hij het woord.

Hij zeide ongeveer het volgende :

Heeren, dames, vrienden, zusters, broeders, éen in het geloof, ik spreek u allen aan op dezen dag. Verloren afstammelingen van door u verlaten ouders in de Kaapkolonie onder vreemden gevestigd, maar die bewaard hebben al wat herinneren kan aan hunne voorvaderen. Ten eerste, de vlag, de Hollandsche vlag, waaraan zij alleen de groene kleur, de kleur der hoop hebben toegevoegd, de hoop, die kracht van het opgroeiende jonge volk in zijn jeugd. Ten tweede de taal. Verschillende talen werden ons haast opgedrongen, maar wij hebben het Hollandsch behouden, althans de grondslagen, al kunt ge mij misschien hier en daar niet verstaan. *(Ja, ja, klinkt het van alle kanten, en inderdaad al liepen de zinnen in de improvisatie niet altijd afgerond af, 't was duidelijk verstaanbaar, goed en krachtig Nederlandsch)*. We hebben onze eigen taal behouden, de taal van het volk van Nederland, dat 80 jaar voor de vrijheid vocht, voor het geloof. Ons volk heeft in de woestijn door alle stormen heen zijn taal en zijn geloof behouden. Onze gansche strijd ligt daarin opgesloten. Hoevel vergeten door het moederland, zijn wij uit het stof opgestaan en wij hebben onze stem laten hooren.

En 't blijkt ons, ge hebt nog sympathie met die kinderen. We hebben het gezien, nu we in Nederland zijn, op een bodem van Holland, we ondervinden sympathie van klein en groot, van jong en oud, en 't doet ons wèl het geheele volk

te ontmoeten geen gedeeltetje, maar allen van welken rang of stand of geloof ook. (*Bravo, Bravo!*)

Hoe moeten onze gedachten wel zijn nu we in de hoofdstad van Nederland, in het hart van het land aangekomen, dezelfde blijken zien van sympathie.

Dat geeft hoop en vertrouwen. Dat steunt ons in de gedachte, dat daarvan ook zal blijken de werkelijke daden door medewerking voor de verloren broeders, die men zeker de hand zal toereiken om ze vooruit te werken en te steunen.

En daarom is 't niet meer dan natuurlijk dat ik u in korte woorden spreek over de beschuldigingen tegen ons ingebracht. Men zegt dat we kwaaddoeners zijn en rebellen. Dat is onwaar, dat we de Kaffers verkochten als slaven, dat is onwaar. Ik ben van mijn tienjarigen leeftijd oor- en ooggetuige geweest van hetgeen ze deden en dachten, die trekkers uit de woestijn; van mijn twaalf-jarigen leeftijd heb ik met hun meêgedaan. Welnu, nimmer hebben wij een duim gronds onwettig in bezit genomen, en, we zijn niet opgestaan tegen een Gouvernement. Toen we werden aangevallen door barbaren, toen de machtige Zoeloes ons bestreden, zagen we uit naar hulp, ook naar Holland dat zich stil hield, we verdedigden ons toen tegen de aanvallen die onze kinderen en ons vee roofden, en dat is ons gelukt. Dat is alles. En als men nu zegt, ge zult verder gaan, ge streeft naar uitbreiding, dan antwoord ik: men heeft mij uitgekleet, men heeft mij alle mijne kleederen afgenomen, mijn ondergoed en mijn broek kreeg ik terug, waar blijft mijn baatje? (*Daverende hoera's*).

Terugkeerende tot de vele blijken van sympathie kwam de president verder tot het betoog dat hij hoopte dat die sympathie der jeugd van Nederland mocht opwekken zich te oefenen, opdat als het vaderland eens in gevaar verkeerde wakere mannen gereed zouden staan. En ten slotte sprak hij over de verbintenis, de eendrachtige samenwerking tusschen Nederland en de Transvaal, opdat de spreuk 'eendracht maakt macht' ook in dit opzicht zoo worde bewaarheid.

Moge het oude Nederland weder jong worden met den jongen Staat, moge in handel en wandel de aaneensluiting al nauwer en nauwer worden, mag de Nederlandsche jeugd zich opgewekt gevoelen naar dit jonge land waar zij veel kan uitrichten, waar veel is te doen, veel te ontginnen. Leve de Nederlandsche jeugd!

Deze rede werd begroet door een daverend gejuich, met gewuif van hoeden en zakdoeken, en de muziek van de Weesjongens.

Daarop werden de verschillende autoriteiten aan de Depu-

tie voorgesteld, en na het wisselen van de gewone beleefdheden verlieten de heeren de wachtkamer, terwijl Generaal Smit eene inspectie hield over de Scherpschutters.

By het verlaten van het station richtte de heer Schubart een warm woord tot de Deputatie, dat op hartelyke wijze door generaal Smit werd beantwoord en met een luid heera besloten.

Alsnu verlieten de gezanten het station langs den gewonen weg voor het publiek, onder de levendige vreugdetonen der menigte, die de muziek overstemden.

Zij namen plaats in de voor hen bestemde rytuigen en wel als volgt :

1ste rytuig de Ceremoniemeester, de heer G Ribbink.

2de rytuig President Kruger en Dr. J W Gunning.

3de rytuig Super-intendant du Toit en de heer A G C Van Duyl.

4de rytuig Generaal Smit en de heer D H Schull.

5de rytuig de Secretarissen de heeren Esselen en Elof.

6de rytuig Jhr. Mr. M W Van Renselaar Bowier en Dr A. Kuyper.

7de rytuig de heeren D P D Fabius, Mr. Th. Heemskerck en Jos. Jitta.

Voorts ging het nu tusschen de menigte door van het Centraal Station langs de geheele Prins Hendrikkade, voorbij Z. M. opleidingsschip *de Wassenaar*, dat Koninklijke eerbewees, (dewyl al de manschappen paradeerden in de masten van het schip) tot aan het Doelen-hotel, alwaar de stoet te circa half vier aankwam en door de dicht opeengepakte menigte met de grootste geestdrift werd ontvangen en herhaaldelijk toegejuicht.

De deputatie nam haren intrek in de kamers die vroeger gebruikt zijn door Prins Hendrik als hij te Amsterdam vertoefde.

Hier waren ook weder eenige meisjes die het pad van President Kruger en de zijnen met bloemen bestrooiden. Het Doelenhotel was fraai versierd, en in gulden letteren waren boven de ontvangtsalon de namen aangebracht, die aan de heldenfeiten van den vrijheidsoorlog doen denken, namelijk : *Langnek, Spitskop, Bronkerspruit* en *Schuinshoogte*. Ook hier stond een onafzienbare menschenmassa, juichend van geestdrift, welke, toen de gezanten zich aan het geopende venster begaven, zich uitte in het zingen van 't Wilhelmus.

Kort na de aankomst werd er door de Regelings Commissie aan de Deputatie in het hotel een welkomst-dinner aangeboden onder voorzitterschap van Prof. W. M. Gunning.

Het dinner had een uitsluitend privaat karakter, zoodat er niet van al het gebeurde een behoorlijk verslag kon gegeven worden.

Het volgende ontleenen wij aan het *Amsterdamsche Handelsblad*, en daaruit blijkt dat de eerste dronk door den voorzitter werd uitgebracht op Z. M. den Koning. Deze toost werd overgeseind naar den Koning, waarop door den Adjudant van dienst, den heer Roëll, uit naam van Z. M. het volgende antwoord gezonden werd :—

“ De Koning draagt mij op de commissie met hare gasten hoogst deszelfs hart lijken dank over te brengen.”

Vervolgens werd de tweede dronk gewijd aan den President der Z. A. Republiek. Daarbij herinnerde de spreker aan den triumftocht van gisteren, toen het *volk* de mannen uit Transvaal ontving, toen de nationa'le toon zich uitte. Hij hoopte dat ook als *volk* Nederland zou toonen wat 't doen kan voor Transvaal, en met oorverdoovend gejuich werd zijn hulde aan *oom Paul* beantwoord.

Dadelijk daarop nam *oom Paul* (de heer Du Toit was in gebed voorgegaan) zelf het woord. Hij verklaarde namens zijn volk, namens zijn land, namens zijn broeders thuis, dank te betuigen voor de onderscheidene blijken van sympathie, uitte den wensch dat een nauw verbond zou ontstaan tusschen Nederland en Transvaal dat beiden als één lichaam zouden zijn. Gisteren was hem gebleken dat het bloed kruipt waar 't niet gaan kan. Het *volk* had zich geuit, en de wijze waarop had hem getoond welke sympathie 't voor de jonge natie koestert.

De heer Van Duyl wijdde een dronk aan den superintendent Du Toit, een man van het onderwijs, die zooveel goeden invloed kan oefenen op de toekomst van Transvaal. Al loopen de richtingen uiteen hoe daartoe te geraken, wij hebben Transvaal niet te regeeren, maar dat zelfs bij uiteenlopende richtingen eenheid is te verkrijgen, bewees wel de toost door spr. aan den heer Du Toit g-wijd.

Antwoordende, noemde de heer Du Toit den President Kruger de geschiedenis der Transvaalsche Republiek in persoon. Hij hoopte dat eenmaal de Zuid Afrikaansche vlag zal waaien van Tafelbaai tot de Zambesi, hetzij men daartoe met bloed of met inkt moet geraken, maar als 't met bloed moet zijn, dan zullen de mannen niet ontbreken (Hierbij wees spr. op den heer Rovers). Voor de jonge republiek van het heden vroeg spr. niet anders dan : laat haar opgroeien, steun en help haar. Er is nog zooveel noodig, er is nog zooveel te doen. Help ons, zeide hij, en als we in beteren doen zijn, zullen we het dubbelt terugbetalen. De

ambitie van Transvaal, aanvankelijk door slechte behandeling aan banden gelegd, toont zich nu ten volle; daarom vraagt zij consideratie met wat sympathie en hulpe.

De heer Sch null bracht een toost aan den held van Spitskop, generaal Smit, dech deze moest zijn antwoord uitstellen dewijl op dat oogenblik bericht kwam dat de Amsterdamsche studenten aan het naderen waren om aan de Deputatie eene Serenade met fakkellicht te brengen

Met twee muziekkorpsen, fakkellicht, het vaandel-peloten te paard en duizenden menschen naderden de studenten. Zij zongen (o.a. een lied van Hofdijk, muziek van dr. Pijzel) en jubelden en de muziek deed de vrolijkste tonen hooren. De Senaat kwam binnen en complimenteerde bij monde van den rector Bok de deputatie. De rector uitte o. a. den wensch, dat zoolang de jonge republiek zelf niet in de behoeften aan hooger onderwijs zou kunnen voorzien, de Transvaalsche studeerenden zich aan Nederlandsche hoogeschoolen zouden bekwamen, en vergeleek den president Kruger bij den stadhouder der oude Nederlandsche republiek, die vrijheid grondvestte.

Geruimen tijd bleef, na een kort woord van dank van president Kruger, de Senaat in een aangenaam onderhoud met de heeren, terwijl daar buiten muziek en gejubel weerklonken. Generaal Smit, sprak de jongelui uit het raam toe en vrolijk werd het *Iovivat* aangeheven. Het uur van scheiding sloeg, maar nog toen de fakkeltocht schilderachtig zich langs den Kloveniersburgwal bewoog, stonden de Transvaalsche heeren op het achterbalkon van het hotel, om door hunne niet onopgemerkte tegenwoordigheid aldaar te bedanken voor de gebrachte hulde.

Toen men weer aan tafel zat, sprak generaal Smit, zijn voldoening te kennen gevende, dat hij eindelijk dan eens in de hoofdstad was van Nederland, waarnaar hij 46 jaar lang had gehaakt. Hij schetste den strijd tegen het machtige Engeland, toen het heette : vrijheid of de dood, toen zoo vele betuigingen van sympathie uit Nederland kwamen, en betuigde daarvoor zijn dank. We zijn jong, arm en klein, zeide hij o. a., help ons aan wat Hollandsche duiten, die we noodig hebben om vooruit te komen. Hij wees op de vernietigde annexatie onder Gods zegen, op de vrije vlag en het vrije land.

Prof. Fabius herinnerde aan de verdeeldheid die de Nederlandsche republiek ten val bracht, en aan die welke nu nog in Nederland heerscht, wees op de eenheid van allen in den eerbied en de liefde voor de monarchie, hopende dat nimmer verdeeldheid het bestaan der Zuid Afrikaansche republiek zou bedreigen.

De heer Heeger sprak namens het *Groene Kruis* een toost voor de Transvaal, en mr. Th. Heemskerk wijdde zijn glas aan de secretarissen der deputatie.

De heer 'C. T. van Assendelft de Coningh' zeide het volgende :

“ Bij mijne vele omzwervingen in de wereld heeft het mij bitter gegriefd, dat op zoovele plaatsen waar weleer onze vaders geheerscht hebben, thans de Engelschman de meester is. Op Ceylon en Malakka heb ik de Engelsche vlag vinden waaien waar vroeger de onze gewapperd had; heb ik den Engelschen soldaat zien op schildwacht staan voor forten en poorten waar nog het wapen van onze O. I. Compagnie in de zware steenen muren gemetseld zat. Maar van Oud-Holland bij de bewoners geen spoor meer, geen woord meer van onze taal, zelfs bij 't gemengde ras wat ons voorgeslacht er achterliet, alleen nog hier en daar een Hollandsch opschrift op de zerken die de graven onzer vaders dekken. Ik vond overal het oude moederland vergeten en zelfs in Japan waar ik te voren het Hollandsch als de eenige vreemde taal gekend had, vond ik in later jaren mijn goede moedertaal bedreigd door het Engelsch overvleugeld te worden. Maar al ging zij onder bij de gekleurde rassen van Voor- en Achter-Indië, aan de zuidpunt van Afrika, bij 't fiere blanke ras, bij het reine onvermengde oud-Hollandsch bloed, bleef zij bestaan en heeft zij zich schitterend gewroken nu meer dan twee eeuwen lang.

Toen ik voor straks veertig jaar geleden op mijne terugreizen uit Indië, bij de kusten van Natal het Afrikaansche land naakte, dacht ik weinig, dat achter dat hooge rotsgebergte een volk zich een weg naar de vrijheid baande, een volk van onzen stam, dat onze taal sprak, dat met ons denzelfden God diende. Nog minder dacht ik, dat in latere jaren honderden uren ver achter die bergen een mijner naaste jeugdige bloedverwanten een tweede vaderland zou vinden en voorzeker dacht ik niet dat hij, geblokkeerd in Pretoria, met zijn gloeiend Hollandsch hart, door oorlogsdwang, in het Engelsch soldatenkleed zou worden gestoken om, gedwongen, met de wapenen tegenover zijn eigen stamgenooten te staan.

Toen met den vrede ook de vrijheid bevochten was, nam het vrije nieuwe vaderland den jongen Hollander in liefde op en benoemde hem tot klerk in dienst van den Staat. En het is nu uit die dagen dat ik mij zijne brieven herinner en hoe hij daarin melding maakte van den eenvoud, van de wakkerheid, de wijsheid en de vriendelijkheid van den Staats-president. Hij achtte en eerbiedigde hem hoog en noemde hem

ons bij zijn volksnaam : Oom Paul ! — Oom Paul ! gelukkig de man, die aan 't hoofd van een Staat door zijn volk met een vertrouwelyken naam genoemd wordt, de geschiedenis leert het ons, zulk een naam staat bij het volk hooger in eere dan een hoogvorstelijke titel,—aan den geachten Staatspresident der Zuid Afrikaansche Republiek, aan den oom Paul der Transvaalsche mannen, breng ik dus een woord van dank en van eere. Een woord van dank, omdat hij vriendelyk was voor mijns zusters kind ; een woord van eere, omdat ik hem eene onbegrensde achting toedraag. Moge God hem zegenen ! en moge het hem gegeven zijn het land en het volk, dat hij zoo lief heeft, onder zijn beleid te zien groeien en bloeien in kracht en in welvaart. En als eenmaal in later jaren ook de geschiedenis van Transvaal zal worden geschreven, dan moge van hem gezegd worden wat onze geschiedenis getuigt van Willem van Oranje, den vader Willem in de gedachtenis van het volk der vrije Nederlanden ; dan moge, even als hier van den grooten Zwijger, de Transvaalsche ouders hunne kinderen leeren, dat in de laatste helft der negentiende eeuw, oom Paul de grondlegger was van de vrijheid, de macht en den bloei der Zuid Afrikaansche Republiek ! ”

Laat ons niet vergeten dat de voorzitter van de tafel, de groote redenaar professor Gunning, zijn welverdiende hulde niet ontliet, in een toost hem gebracht ; dat de heer Prillewitz op de commissie dronk, die voor de Transvaalsche tentoonstellingsbelangen alhier in 1883 had gewaakt ; dat de heer Van Duyl er op wees dat de Nederlandsche republiek niet ten onder ging door veeten, maar het lot had van elken staat, die meer ging letten op de belangen van den zak, dan op die van hoofd en hart, een lot dat Engeland ook hebben zou, wanneer het de groote staatsbelangen ondergeschikt maakte aan de belangen van den handel en daardoor eene staatkunde volgde als nu in de Transvaal.

Toch moest men niet vergeten, dat Engeland, de groote moeder der vrije parlementen, nog altijd zijn kon het groote bolwerk der vrijheid op het vaste land. Aan *dat* Engeland, niet aan het Engeland eener verkeerde handelsstaatkunde, wenscht hij een dronk te wijden.

De heer Esselen, secretaris van de deputatie, bedankte in hartelijke woorden voor den op hem gebrachten dronk en wijdde een toost namens de Engelsche studentheid aan die van Nederland, inzonderheid die van Amsterdam.

De heer Rensselaar Bowier herdacht de eenvoudigheid den moed en en de standvastigheid der Transvalers.

De commandant van de weerbaarheid, de heer Schubart

bracht hulde aan zijn corps, waarop de President verschooning vroeg, dat hij dit den heer Schubart had overgelaten. Hij had het gedaan uit overmaat van onpartijdigheid, omdat hij gaarne ieder het woord liet, maar 's ochtends op het perron had het optreden dezer manschappen hem diep getroffen, en zeer bepaaldelijk was het zijne bedoeling geweest, warme hulde te brengen aan de toewijding en vaderlands-liefde, waarvan deze mannen blijk hadden gegeven, die met opoffering van veel uit alle oorden des lands waren samengestroomd om aan de broeders uit Afrika eer te bewijzen.

Met groote geestdrift werd deze toost gedronken. Trouwens bij de groote meerderheid der dronken was dit het geval, niet het minst bij de toosten op het driemanschap en de secretarissen en op den sympathieken president der regelingscommissie: prof Gunning.

Van de verdere dronken vermelden wij nog die op de Transvaalsche vrouwen door Graaf Van Limburg Stirum, beantwoord door den heer Elof, en de slottoost van den heer Du Toit. De algemeene geestdrift langs den weg, dien de stoet volgde, had hem en de andere leden zeer getroffen. Dit was iets wat men niet maken of regelen kon. Eene regelingscommissie kon men samenstellen, eene zal met gasten vullen en voor dat alles was de deputatie zeer dankbaar. Maar wat men niet kon maken, doch komen moest uit zich zelf, dat waren de duizenden langs den weg, die uit alle gedeeltes der stad waren te zamen gestroomd, om aan de Transvaalsche broeders een vriendelijken groet te brengen.

Hierop sloot de president de tafel, met eene toespraak, waarin hij, aanleiding nemende uit enkele woorden door prof. Fabius gesproken, als zijne overtuiging te kennen gaf, dat niet de deputatie dank schuldig was aan Nederland, maar Nederland aan Transvaal. Bij alle verschil van gevoelen toch, waar van redeneeringen sprake is, zou ieder met hem erkennen, dat een land slechts groot werd door eenheid van *doen*. Op dat doen kwam het wezenlijk aan. Ook nu wordt Nederland geroepen niet alleen tot praten, maar tot handelen, en en hij kon zich niet voorstellen, dat niet het groote voorbeeld door Transvaal gegeven ook in Nederland het zelfbewustzijn zou hebben verhoogd en wij Nederlanders niet zouden gevoelen, dat wij door eenheid in handeling bij al het uiteenlopende van meeningen, nog altijd groot en krachtig konden zijn.

Het laatste gedeelte van den avond werd niet bijgewoond door president Kruger, die zich wegens zijn leeftijd liet verontschuldigen, dat hij, vroeger dan de anderen, hoe noode ook, deze gezellige en opgewekte zamenkomst verliet.

Aan het slot van het diner werd nog een telegram voorgelezen van de vereeniging 'Het Groene Kruis', aldus luidende :

"Het Groene Kruis legt zijn mandaat neder, doch niet zonder der deputatie een hartelijken groet te brengen. Stervende roept het: Leve de Zuid-Afrikaansche Republiek!"

Het uitvoerend comité,

J. VAN BAALEN, *President*.

G. A. VAN HERWAARDEN.

BIJ DEN DIJK.

J. VAN HERWAARDEN.

Op Vrijdag middag 7 Maart vertrok President Kruger met eene speciale trein naar den Haag, om een onderhoud te hebben met Z. M. Willem III, Koning der Nederlanden.

Dit onderhoud kon niet eerder plaats vinden, doordien de Nederlandsche Regeering nog niet de officieele kennisgeving van de geteekende Conventie ontvangen had. Maar zoodra was deze kennisgeving niet ontvangen, waarbij het bewezen werd dat de susereiniteit van Engeland was opgeheven, of het onderhoud werd toegestaan.

Van dit onderhoud wordt het volgende in het *Handelsblad* gemeld :

Z. M. betuigde zijn blijdschap, den President te ontmoeten, en warme belangstelling in het verschijnen der gedelegeerden hier te lande.

President Kruger bedankte voor de eer der ontvangst en voor de sympathie, in 's Konings land gevonden.

Met H. M. de Koningin had hij een onderhoud van een kwartier, eveneens zeer hartelijk.

President Paul Kruger droeg op de audiëntie bij Z. M. den Koning het kenmerk van zijn waardigheid als Staats-president der Zuid Afrikaansche Republiek, bestaande dit insigne in een breeden bandelier van groene zijde met een rood, wit en blauw streep als rand aan beide zijden en een strik, uitleopende in een gouden franje. Ter hoogte van de borst zijn eenige wapens in figuren in kleur op het liut geschilderd, hetwelk hij *en écharpe* over de gewone kleding draagt.

De minister van buitenlandsche zaken begeleidde de heer Kruger na afloop van het onderhoud met Z. M., hetwelk ruim drie kwartier duurde, tot aan het Holl. Spoorwegstation alwaar een salonwagen gereed stond om den president

met zijn particulieren secretaris naar Amsterdam terug te brengen.

Ten 7 ure nam de deputatie deel aan een diner dat de Zuid Afrikaansche Vereeniging ten huize van den heer Zomerdijk Bursink ter harer eere gegeven werd, doch daar het geheel privaat was werden er geen bijzonderheden gemeld.

Gedurende dezen dag ontving de deputatie herhaaldelijk bezoeken van hooggeplaatste personen, en deden generaal Smit en Ds Du Toit door eenige heeren begeleid eene wandeling door de stad.

Op Zaterdag 8 Maart bezocht de deputatie des middags ten 12 ure het stadhuis, alwaar zij ontvangen werden door den Burgemeester met wie zij verschillende merkwaardigheden bezochten. Daarna namen zij deel aan een déjeuner..

Middelerwijl had eene afdeeling der brandweer op de plaats van het Raadhuis post gevat en begonnen eenige oefeningen met de lijn, den reddingzak enz., die in hooge mate de belangstelling der afgezanten wegdroegen.

De proefnemingen met een nieuw geweer, om lijnen te schieten die den weg ter redding in brandgevaar kunnen zijn, trokken den vechtgeneraal zeer aan. Tweemaal had men daarmede door een geopend dakvenster geschoten, waarna de generaal beneden kwam om dit schouwspel van naderbij te zien.

Toen deze geweldige criticus echter zoo dicht bij den schutter was gekomen, scheen het minder goed te gaan, ten minste twee volgende schoten mislukten geheel. Nu verzocht de generaal het zelf ook eens te mogen doen.

Op zijn deede gemak, met een sigaar in den mond en met één hand, werd het geweer in den aanslag gebracht, één seconde, langer niet, werd gericht, en.....daar ging het schot af, de lijn vloog zoo netjes over het dak dat de klos, aan het uiteinde bevestigd, terugvallende juist in den dakgoot, waar hij behoorde, te land kwam. De aanwezige personen juichten den beroemden schutter over deze proeve van Transvaalsche schietkunst hartelijk toe. Het scheen den vechtgeneraal zoo te bevallen bij de brandweer, dat hij eenige malen herinnerd moest worden aan den tijd, voor het vertrek naar Arnhem bestemd.

HET BEZOEK TE ARNHEM.

Om 3 30 uur vertrok de deputatie naar Arnhem om gevolg te geven aan de uitnoodiging voor een diner, haar aangeboden door den heer Hamelberg, Consul Generaal van den Oranje Vrijstaat,

Het *Handelsblad* meldt hiervan het volgende:—

De directie van de Nederlandsche Rijnspoorwegmaatschappij had de voorkomendheid in den trein haar salonwagen te voegen en daarin namen de heeren plaats, onderhartelijke begroeting der op het perron verzamelde menigte.

Te Arnhem aangekomen, werd de deputatie opgewacht door de heeren E. Karsten, raadsheer in het hof van Arnhem, en kapitein Langhut.

Natuurlijk was een aanzienlijke menigte aan het station en men verdrong zich om de Transvalers toe te juichen.

Het diner werd gegeven in het hotel De Zon, van den heer Smeenk, en de talrijke reeds verzamelde gasten werden door den heer Hamelberg voorgesteld.

President Kruger zat aan tafel tusschen den gastheer en den heer Mollerus, commissaris des Konings in de provincie Gelderland.

De leiding van de tafel was door den gastheer opgedragen aan den heer E. Karsten, die den eersten toast bracht aan Z. M. den Koning en daarbij deed uitkomen, hoe bij veel verschil van meening, het stamhuis van Oranje altijd het symbool was en bleef van Neerlands eendracht.

Alvorens deze toast werd uitgebracht, wachtte den gasten eene aangename verrassing. Een twaalftal jonge meisjes, getooid met de Transvaalsche kleuren, trad binnen en plaats nemend voor den President, zongen zij het eerste, vierde en vijfde couplet van het Transvaalsche volkslied.

De lieve, heldere kinderstemmen maakten een allerprettigsten indruk.

De heer Hamelberg bracht een warmen, zeer waardeeren den dronk op de Transvaalsche deputatie. Hij vestigde er de bijzondere aandacht op, hoe algemeen nog de Hollandsche taal was in Zuid Afrika en hoe groot haar invloed. Inlandsche stammen, die niets met de daar gevestigde Hollanders hadden te stellen en volkomen onafhankelijk waren, bezigden haar als de officieele taal en nu nog, na 70 jaar van Engelsche heerschappij, was de Hollandsche taal die van het Kaapsche Parlement. Die band kon niet verbroken worden. Het zinnebeeld er van zag hij in de vlaggentroep aan den muur, waar de vier vlaggen aan verschillende Hollandsch sprekende volken, in kleuren eenigzins uiteenliepen, maar toch in den grond met elkaar vereenigd, een groot geheel vormden.

President Kruger, dezen dronk beantwoordend, deed o. a. op de hem eigenaardige pittige wijze uitkomen, dat men hem verkeerd had verstaan, wanneer men geloofde dat hij tegen Nederland eene beschuldiging had willen inbrengen,

toen hij zeide dat Transvaal verlaten stond. Hij had aan geen beschuldiging gedacht. Men zou wel zijne goede redenen gehad hebben. Maar verlaten was Transvaal toen het zijn eersten strijd begon. Toen Transvaal later bij verschillende Europeesche volken steun zocht en men altijd zei: "spreek zacht, Engeland zal het hooren," had men zeker ook wel redenen. Maar hulp kwam niet. En men zal nu niet over eenige jaren moeten zeggen: "Transvaal vraagt al weer meer." Transvaal had een pond, dat werd afgenomen en kreeg shillings terug. Als het om de ontbrekende shillings komt, vraagt het naar zijn eigen pond. Maar nog eens, hij had maar gezegd wat was en niet willen beschuldigen. Integendeel dankte hij namens de Zuid Afrikaansche republiek hartelijk voor de reeds betoonde sympathie, die ook zoo duidelijk gebleken was bij het bezoek aan Z. M. den Koning, H. M. de Koningin en Z. K. H. den Kroonprins. En nogmaals meende hij te mogen wijzen op de beteekenis der Z. Afrik. vlag, die maar de Hollandsche was, maar met de groene kleur der hoop. Een van taal waren wij nog en een van willen. Het Engelsch had het Nederlandsch niet kunnen verdringen. Die Hollandsche taal was zoo kras, dat zij altijd maar stand hield en verder en verder ging.

Thans kondigden de tonen van een naderend muziekcorps den optocht aan van de leerlingen van het Gymnasium en de Hoogere Burgerschool, die der deputatie een groet kwamen brengen.

Eene commissie kwam in de zaal en bracht bij monde van den heer van Diggelen hare hulde aan de Transvaal. Diep getroffen door dit ongekunsteld bewijs van waardeering antwoordde de heer du Toit met den hartelijken wensch, dat dit jonge volk krachtig opgroeien mocht op den bodem van het oude land en daar de oud-vaderlandsche deugden in eere houden. En namens Zuid Afrika vroeg hij vooral ook van dit jonge Nederland steun en sympathie. Die van hen mocht willen komen in den jongen staat aan de overzijde van het water zou er open armen en warme harten vinden. Transvaal vraagt heldere hoofden en krachtige armen, en die zouden er nooit te veel zijn.

Het tafereel was zoo eigenaardig, dat de deputatie en de gasten zich niet konden weerhouden naar buiten te gaan, om den stoet een paar malen te zien defileeren, wat geschiedde onder het zingen van het Transvaalsche volkslied. Werkelijk was het treffend al deze hoopvolle, frissche knapengezichten te zien voorbijtrekken, en herhaaldelijk verklaarde de deputatie, dat dit een harer aangenaamste herinneringen zou zijn aan den tocht in Nederland.

De reeks der toosten werd nu weder voortgezet door den heer Mollerns op de Zuid Afrikaansche Republiek en generaal Delprat op het land, waar men nog iets hoogers kende dan den algemeenen dienstplicht, dien hij altijd had voorgestaan; waar het geheele leger volk is en als de nood aan den man komt het gansche volk leger is. Wat ook, vroeg de spreker, is een Langnek, wanneer er geen breede schouders onder staan, wat een Spitskop, als er geen dappere koppen op zijn, wat een Schuinsheogte, als er niet recht op het doel wordt gemarcheerd? En zoo bracht hij ook een dronk aan het Transvaalsche leger in den persoon van kommandant Smit. De oud-minister Vrolik herinnerde in een geestige rede, dat men voor 100 jaar den 8sten Maart nog Prinsjesdag noemde (geboortedag van Willem V) en dit wat in het vergeetboek raakte, toen men de Franschen in het land haalde, die de vrijheid kwamen brengen, die men al tweehonderd jaar had gehad. Evenals de Transvalers hoopte hij dat men nooit meer vreemden zou gaan roepen en Nederland blijven zou een onafhankelijk land, als zij het hunne hadden gemaakt.

De voordracht van eenige dichtreclen door den heer Van Eeden wisselden de dronken af, waarop prof. de Louter de toekomst dronk van Transvaal, daarbij prof. Harting herdacht en hetgeen hij voor die toekomst had gedaan en den steun inriep voor hetgeen de Zuid Afrikaansche deputatie in het belang van die toekomst kwam vragen.

De heer Heemskerk van Beest meende, dat men dan niet beter kan doen dan Transvaal toe te wenschen de jongens van Jan de Wit, die bij voorkomende gelegenheden hetzelfde hadden gedaan, wat zij zoo voortreffelijk bleken te kunnen, en na een dronk van den heer Roland Holst op President Brand, van den Oranje Vrijstaat, de bemiddelaar in den jongsten strijd, opperde de heer van Duyl de vraag, of prof. de Louter de zaak niet een weinig te veel van de eene zijde had gezien. Naar zijne meening toch kwam Transvaal niet halen, maar brengen. Als de heer du Toit onze jongens vroeg, was het niet omdat er geen jongens genoeg waren in dat land met zijn zoo vruchtbare gezinnen, maar omdat er de gelegenheid was om te bereiken wat velen hier niet bereiken kunnen. Als het kapitaal vroeg, was het niet alsof het om een aalmoes kwam, maar omdat het gelegenheid had voor solide en vruchtdragende belegging. En vooral moet niet worden vergeten, dat Transvaal ons een geest van opgewektheid had gebracht, die misschien wel wat te veel werd gemist. Naar zijn gevoelen dus moesten de dankbaren aan deze zijde staan en niet aan die der deputatie. De heer du Toit meende dat beide sprekers gelijk hadden. Hij herin-

nerde het geschenk der deputatie aangeboden door een bekende firma in zilverwerk. Het was een leeuw, die met een poot het Transvaalsche wapen steunt en met de andere het bekranst. Dat scheen hem de juiste verhouding tusschen beide landen. Zij helpen elkaar. Op geestige wijze werd dit denkbeeld verder door den spreker uitgewerkt, Wij stippen slechts aan wat hij nog zeide over onze partijschappen. Daarvan had hij veel hooren spreken, maar hij had er nog niets van bemerkt. De deputatie zag slechts één volk, een van hart en ziel, omdat bij alle verschil van gevoelen een nationale band allen verbindt. Strijd trouwens moet er wezen. Op een kerkhof alleen is geen strijd. Maar daar is ook geen leven. Transvaal vraagt hulp, intellectueel en materieel, maar in het bewustzijn dat die slechts kan strekken tot versterking van de banden tusschen beide volken en zegen en voordeel brengen zal aan beiden.

Hierna herdacht nog de heer Cuperus het roerend tafereel der overwinnende beeren, die hun hoofd ontblootten bij het lijk van generaal Colley. Dat was de poëzie in het pozaisch leven. En die poëzie in een volksleven verkrijgt men slechts door eendrachtige samenwerking van allen, zonder onderscheid van rang of stand.

Het was nu hoog tijd voor het vertrek der deputatie en de heer Karsten sloot dus de tafel met een hartelijken dronk op den gastheer, de eenige officieele vertegenwoordiger van Zuid Afrika op het vasteland. Namens allen zegde hij hun hartelijk dank voor de gelegenheid, door hem geschonken, om op zoo aangename wijze met de wakkere Afrikaanders kennis te maken.

Bij het opstaan van den disch werd aan President Kruger en de deputatie, namens Arnheemsche dames, een prachtige bloemkrans aangeboden door den heer Gerald Keller, op wiens korte en krachtige toespraak de President even pittig en flink antwoordde.

Het was elf uur geworden eer het gezelschap weder het station bereikte. In den gemakkelijken salonwagen echter, zonder gevaar van versperring op den weg, vloog men snel langs de met kapok (Kaapsch voor *sneeuw*) bedekte heidevelden. In 43 minuten werden de 57 kilometer tusschen Arnhem en Utrecht afgelegd en na een kort oponthoud aldaar was men in 28 minuten (36 kilometer) te Amsterdam.

De deputatie stelde het zeer op prijs dat zij daar nog den avond na het diner had kunnen terugkeeren.

De salonwagen was pas geheel vernieuwd en deed met de deputatie als het ware een proefrit. Het geheel onderstel is thans op gutta-percha gebouwd en tusschen ieder veerblad

is nog een gutta-percha zool. Zooveel als wij leeken daarover konden oordeelen, schijnt dit stelsel zeer aanbeveling te verdienen, want zelfs op dezen buitengewoon snellen rit was de beweging in het geheel niet onaangenaam.

Den 9den Maart was het Zondag en daarmede kwam ook de rustdag voor de afgezanten. Ze ontvingen geen bezoeken, maar brachten er eenige, die kenmerkend zijn door hun grooten eenvoud. Reeds vroegtijdig was de Nieuwe Kerk op den Dam door eene ontzagwekkende menschenmassa bezet, 't leek wel of de Koning komen moest. Even half tien verscheen de Deputatie, voorafgegaan door een commissie uit den kerkeraad. Ze waren te voet gekomen, en hadden zich onder een groote schare van nieuwsgierigen voortbewogen naar het bedehuis.

De predikant Ds. P. van Son had tot tekst Joh. 13 : 1—11 gekozen en riep de gezanten een hartelijk woord van welkom uit het midden der gemeente toe.

Plechtig klonken aan het einde der prediking de orgeltonen en het gezang der gemeente, toen het door het bedehuis weerklonk :

“ Dat 's Heeren zegen op u daal ”

Ds. Van Son sprak daarna den Oud Testamentischen zegen uit, en de gezanten gingen heen, uitgeleid door de straks genoemde commissie.

Het volk op den Dam verdrong zich om de gezanten te zien, die zich weer te voet naar Doelen-hotel begaven.

Enige jongens kwamen naar generaal Smit, om deze de hand te geven, wat hij zeer vriendelijk deed, zelfs sprak hij sommige van die vrijmoedige bengels een hartelijk woord toe.

Van een zijner secretarissen vergezeld, begaf de heer Kruger zich in den avond naar de Christ. Geref. Kerk op de Keizersgracht en woonde daar de godsdienstoefening bij onder leiding van Ds. L. Nijens. Deze sprak een hartelijk woord tot den Staatspresident, die ten tweede male op dezen dag opging naar de kerk. Ook daar werd den president Psalm 134 : 3 toegezongen.

HET BEZOEK TE AMERSFOORT.

Op Maandag 10 Maart vertrok de Deputatie ten 12 ure per spoor van Amsterdam naar Amersfoort op uitnodiging van de Burgermeester aldaar.

Om 12 uur 24 min. werd de deputatie aan het versierde

station feestelijk ontvangen door eene Commissie, waarbij ook Dr. H. F. Jonkman zich bevond.

Het muziekgezelschap "de Amersfoortsche Harmonie" speelde op het perron het Transvaalsche volkslied. De leerlingen van het Gymnasium en de Hoogere Burgerschool en de talrijke menigte juichte den Transvalers toe, die, na met de voormelde commissie eene rijtoer door de stad te hebben gemaakt, zich naar het Raadhuis begaven, waar zij door den Burgemeester en de leden van den Gemeenteraad werden verwelkomt. De deputatie bracht een bezoek aan professor dr. P. Harting ten zijnen huize.

Bij de door de Deputatie bijgewoonde gymnastiek- en schermoeeningen van de leerlingen der H. Burgerschool bood een der leerlingen met een flinken speech aan generaal Smit een lauwerkrans aan.

Ten 5 ure vond het diner in de Raadzaal plaats, die voor die gelegenheid smaakvol versierd was met bloemen en vlaggen waaronder ook de Transvaalsche vlag. Tegenover de zitplaatsen der deputatie bevond zich het Transvaalsche wapen. Ds. Du Toit deed het gebed, en de eerste feestdrank werd ingesteld door den Burgemeester Jhr. mr. T A J van Asch van Wijck op Z M den Koning. De tweede feestdrank door den heer W A Croockerrit op de Transvaalsche Republiek, welke beantwoord werd door President Kruger. Hij betuigde zijn dank voor zich en voor 't Transvaalsche volk, dat niet veroverd heeft, maar terugnam wat men had afgenomen. Hij heeft niets tegen de Engelschen, maar wel tegen de lieden, die valsche berichten omtrent de Transvalers inzonden. Voor elke kogel en patroon die verschoten is, gaven de Transvalers het dubbele terug. Ten slotte zegt hij dank voor de sympathie in Nederland en te Amersfoort genoten en hij heeft goede hoop dat de spoorweg in Transvaal zoo ver zal kunnen gereed komen, dat daar nabij de Nederlandsche schepen zullen aankomen en vertrouwt dat men in Nederland daartoe ruim zal bijdragen — Daarn dronk de Burgemeester op "oom Paul" gelijk hij den president noemde.

De Majoor Doorman, garnizoencommandant, stelde een dronk in op generaal Smit, den overwinnaar van Spitskop, waarna de generaal met dankbetuiging eene korte populaire schets gaf van hetgeen in de laatste jaren tusschen de Transvalers en de Engelschen was voorgevallen.

De feestdrank, die daarop volgde, was van Dr. Burger, rector van 't Gymnasium, op den onderwijs-superintendent Du Toit, brengende die spreker dit in verband met het onderwijs in Transvaal.

De heer Du Toit daarop dank betuigende, stelde een feestdrank in op professor P Harting, die de eerste impuls gaf en zoo krachtig voortzette tot de algemeene sympathie in Nederland voor Transvaal, waarom dan ook de deputatie zich genoopt had gevoeld in de eerste plaats prof. Harting een bezoek te brengen en alzoo ook gaarne naar Amersfoort was gekomen om aldaar te vertoeven.

Dr. H. F. Jonkman plengde voor d'ien toost namens prof. Harting diens erkentelijkheid, kunnende deze wegens gezondheidsredenen niet bij den feestmaaltijd aanwezig zijn.

Na afloop van het diner vertrok de Deputatie—onder gebel en afscheidsgroeten der aan 't station verzamelde kolossale volksmenigte, in het salon-spoorweg rijtuig naar Amsterdam.

Op Dingsdag 11 Maart ontving de deputatie een bezoek van den heer Wertheim, en hield zich veryolgens bezig met hunne eigene zaken tot 12 uren, toen zij ten huize van den Burgemeester déjeuner gebruikte, en instaat werden gesteld eenige merkwaardigheden van de stad te bezoeken. Des avonds ten 6 uur 30 mn. werd de deputatie door de regelings Commissie van het werklieden verbond "*Patrimonium*," in een drietal rijtuigen van "Doelen-Hotel" afgehaald, en kwam even daarna in de receptiezaal van het gebouw "Planctus" aan, waar zij aan tal van verbondsleden werd voorsteld en waar de eerewijn werd geplengd.

Middelerwijl was in de vergaderzaal een groote menigte saamgekomen om getuige te zijn van de plechtigheid. In de met de Transvaalsche kleuren rijk versierde zaal, was onder meer het Nederlandsch wapen aangebracht en droegen verschillende tropeën de namen van *Spitskop*, *Langnek*, *Bronkerspruit*, en *SchuiNShoogte*

Het "Schotsche zangkoor" en "de muziek der diakonie weezen" namen plaats, en toen de heeren Kruger, Du Toit en Smit binnen kwamen, weerklonken eenige schetterende fanfares van de weezenkapel als welkomstgroet. Nadat de verschillende leden der commissie plaats hadden genomen in de aangewezen volgorde, opende de heer K. Kater de plechtigheid als voorzitter van het verbondsbestuur naar de wijze van "*Patrimonium*" met het lezen van Psalm 128 en Psalm 124, waarna de vergadering het eerste vers van Psalm 150 anhief.

Hierop ging de eerevoorzitter, de heer J. Welbers uit Utrecht voor in het gebed, en werd door het Schotsche zangkoor Psalm 124 aangeheven.

Thans nam de eerevoorzitter het woord en riep de hooge gasten namens "*Patrimonium*" een hartelijk welkom toe.

Hij wees op den strijd door de jeugdige republiek gevoerd en op de overwinning die zij mocht behalen. De geestdrift, hier te lande door Prof. Harting onder anderen meê gewekt, werd vooral in Patrimoniums midden door Ds. Cachet verlevendigd, toen hij in een gehouden voordracht aanwees, wat eigenlijk de Transvalers waren.

En thans, nu de strijd met het zwaard heeft opgehouden, maar in een anderen strijd met woord en pen reeds aanvankelijk de zege is bevochten, wenscht hij het Driemanschap de hulp des Heeren toe op zijn moeilijken weg. Met een woord van Ds. Lion Cachet zijn rede besluttend, wees hij er op, dat alleen de gerechtigheid een volk verhoogt en dat Transvaal, houdt het aan God vast, eenmaal groot worden moet.

Alsnu bekomt de heer Poesiat het woord, die aan de leden der Deputatie de eerediploma's van "Patrimonium" overhandigt. In sierlijke satijnen omslagen, de kleuren der Nederlandsche vlag dragend, zijn ze gevat, en 't woord van diepgevoelde, hartelijke sympathie, dat deze aanbieding vergezelde, getuigde van de groote liefde, waarmede "Patrimonium" de mannen van Transvaal in haar midden zag.

Nu klonken de tonen van een zeer schoon lied, door den heer J. A. Wormser vervaardigd, door het Schotsche zangkoor aangeheven :

't Vaderlijk erfdeel ! 't Is 't bloed in onze adren ;
 't Erfdeel van moed en van manlijke kracht.
 't Erfdeel der godsvrucht en deugd onzer vaden,
 't Erfdeel der trouw van dat Geuzengeslacht.

Daarvoor te waken, te strijden, te leven,
 Daarvoor te staan als de onwrikbare rots,
 Daarvoor—wil 't God—ook het leven te geven,
 Dat is voor 't nakroost de roeping zijns Gods.

Zonen der martlaars ! Eénzelfde bedoelen
 Hecht ons aan u met veel heiliger band
 Dan ooit gemesenschap des bloeds doet gevoelen.
 Reikt in deze ure ons als broeders de hand !

Schokt eens Europa bij 't woeden der vlagen,
 Die zich vergaëren aan 't dreigende zwerk ;
 Wees dan Transvaal, als het Holland dier dagen,
 Bolwerk der vrijheid en herberg der Kerk !

Hierna overhandigde de heer Kater een album met de naamteekeningen van "Patrimonium's" leden aan de De-

putatie, en las de schoone opdracht voor. Hij uitte ook den wensch, dat eenmaal het woord bewaarheid mocht worden: "Afrika voor de Afrikaanders."

AAN DE BURGERS DER ZUID-AFRIKAANSCH E REPUBLIEK.
Geliefde Broeders en Stamverwanten!

Bestuurders en Leden van het Nederlandsch Werkliedenverbond "Patrimonium", die voor drie jaren U hunne diepe smart betuigden over de rooving uwer onafhankelijkheid; en die, toen Gij, vertrouwend op den Heere en uw goed recht, naar de wapenen greept, om Uw onafhankelijk volksbestaan op Englands krijgers te heroveren deze Uwe worstelingen eenerzijds met angst en vreeze anderzijds met blijdschap in het hart en gebed tot den Heere der legerscharen volgden, zie en U bij deze hunne hulde aan. Bieden U hunne hulde aan in vlag en schrift, met het nederig verzoek, een en ander in liefde van hen aan te nemen.

Zoo heeft dan ook weder bij U onze God zich een Worstelaar betoond, een Heere, die de handen ten strijde, en de vingers ten oorloge onderwijst, en degemen, die op Zijnen Naam vertrouwen, niet beschaamd doet uitkomen. Daarvan getuigt ook de nieuw geslotene overeenkomst, die het edel Driemanschap, Uw, waardige Deputatie, op den derden jaardag der overwinning van den Majuba, met de Engelsche Regeering sloot en teekende.

Verkreegt Gij niet alles, waarop Gij billijk mocht hopen, toch Broeders! Gij kreeg veel. Dies juicht met U onze harte: "Uwe ziel is ontkomen aan den strik des vogelvangens, de strik is gebroken, en Gij zijt ontkomen." Blijf het nu steeds bij U:—"Onze hulp is in den naam des Heeren, die hemel en aarde gemaakt heeft." (Psalm 124, vers 7 en 8).

Gaat, Hollandsche Broeders! Burgers der Zuid-Afrikaansche Republiek! dus moedig voort op 's Heeren wegen, en weest verzekerd van de liefde en de hulde, die U ons Hollandsch harte biedt. Met het oog op den Koning der Koningen, die de gerechtigheid bemint en de billikheden lief heeft, verkrijgt Gij Uwe begeerte, en worde weldra de juichtoon vernomen:—"Afrika voor de Afrikaners, van de Kaap tot de Zambesi!"

Dat geve God, tot heerlijkheid Zijns grooten Naams, tot blijdschap mede van onze harten, wier roem het is te zijn Uwe Broeders en Stamverwanten in Nederland.

DE BESTUURDEREN EN LEDEN VAN HET NED.
WERKLIEDENVERB. "PATRIMONIUM"

Het album was in groen Satijn gebonden, terwijl de binnenbladen de Nederlandsche kleuren droegen. Het was in een fraai bewerkt kistje gevat en een geschenk de hooge gasten waardig.

De vergadering zong nu Psalm 66 vers 4 en 5, waarna Prof. Dr. A. A. Kuyper het woord verkreeg, die ongeveer het volgende zeide:

Geen feestrede zal het zijn, geachte mannen, die heden avond door mij wordt uitgesproken, geen feestrede, want die voegt niet bij den deftigen toon en het officieele kleed van heden, daar ze uiting is van blijheid en vreugd.

Geen feestrede, maar een woord uit het hart, tot het hart. Neen, zijn hoogste eerzucht zal zijn de tolk te wezen van wat er omgaat in de harten die gij hier verzameld ziet. Aan wat leeft in ons hart moet uiting worden gegeven, en toen ge nu onlangs aankwaamt in ons land, kwam heel een volk U tegemoet, en allen deelden in den volksjubel, u gewijd. Maar mengden onze stemmen zich ook in die jubeltoon, hier is iets hoogers, iets heiligers, iets heerlijkers, waardoor we ons aan u gebonden gevoelen. Haast zouden we gewenscht hebben u op te eischen voor onszelven, maar dat hebben we niet gewild. Niet het geloof, maar de banden des bloeds zijn het, die hier den boventoon hebben en omdat ge de kinderen zijt van ons volk, behoort ge aan dat volk toe.

Neen, niet als broeders in 't geloof in de eerste plaats, traden we u tegemoet. Toen de Engelschen u bevochten en zich voorbereidden op den slag, bogen ook zij de knieën om de overwinning af te smeeken van hun God. Ook aan hen zijn we door banden des geloofs gebonden. Maar wat ons hart tot u doet uitgaan, zijn die trekkingen van de banden des bloeds, is dat diepe volksleven, waardoor we het gevoelen dat gij van de onzen zijt. Wij, wij nemen slechts een bescheiden plaats in onder het Nederlandsche volk, en daarom zij ook thans onze plaats bescheiden, en behoort ge eerst aan het vaderland, en daarna aan ons. Maar dan ook, wanneer de banden des bloeds en die des geloofs vereenigd zijn, is het hoogste yerkregen, en zijn we in waarheid kinderen ééns volks.

Van dat volk staat hier een kind voor u; uit den boezem van dat volk kan alleen nieuw leven in de aderen van onze maatschappij stroomen, stroomen ook voor de hoogere standen, die alleen door de frissche levenskracht van dat volk kunnen worden vernieuwd en verjongd.

Dit zijn de mannen en vrouwen die voor u den zegen Gods op de knieën hebben afgesmeekt. Hier aanschouwt gij ze, die met u de verwinning hebben afgebeden van hun God, die neerknielden, als de berichten uit den vreemde hun meldden hopelooze pogingen door u in 't werk gesteld, maar ook, die juichtonen opzonden wanneer de mare uwer overwinningen doordrong tot hun oor.

Indien in de dagen van uwen strijd tot deze mannen en vrouwen het bericht was gekomen, dat uit Zuid Afrika de mannen van Transvaal naar Holland zouden reizen, om hun broeders te zien, dan zouden ze de wereld te rijk zijn geweest.

En vanwaar nu zoo warme klopping van het hart? Vanwaar zooveel geestdrift? O! in uwen strijd hebben wij schoone dagen hier beleefd. Lion Cachet verhaalde ons van

uw lijden en van de verdrukking waaraan ge bloot stondt. Hoe ge waart neergebogen in het stof en hoe gij, oude stamverwanten, door een overmachtigen vijand werd vertreden. Toen kwam het bericht van de annexatie, en we waren bedroefd tot in de ziel, tot de mare van uwen opstand ons oorbereikte, en er in ons aller hart iets werd gevoeld van den ouden heldenmoed, waarmee wij Filips en Napoleon hebben weerstaan,

O, hadt ge ons toen kunnen zien, met wat opgewektheid van geest, met wat haaste het nieuwsblad in de hand werd genomen om de berichten van het oorlogstooneel te vernemen. Hoe ieder na zijn arbeid en dagwerk met gretigheid vroeg, wien de zege in den strijd was gebleven, en hoe ieder jubelde van blijdschap wanneer de "extra tijding," een extra goede bleek te zijn.

Hadt ge ons kunnen zien op de groote vergadering in Artis gehouden, waar duizenden saam kwamen om over uwe belangen te spreken. Wat woorden, gloeiende van geestdrift, te vurig misschien, werden toen gehoord. Toen, stond Lion Cachet op, toen voor ons de vertegenwoordiger van uw volk, en hij vertelde wat gij waart, en hoe gij streeft, en met donderend applaus werd zijn rede toegejuicht.

In die vergadering werd de oorlog tegen Engeland geëischt, wilde men zich de opstand der Ieren ten nutte maken, Kaperschepen uitrusten om Engeland afbreuk te doen, en indien niet vroeder mannen met meer wijsheid de zaken hadden geleid, dan ware door de alte stoute taal misschien ons volksbestaan bedreigd geworden.

Maar zal ik u den geestdrift duidelijker schetsen? Welnu we hebben ook een oorlog, een oorlog in Atjeh. Toen daar de groote overwinning door ons eigen leger werd behaald, toen de Kraton was gevallen, toen was er een enkel minister, die zijn hotel illumineerde, maar het volk bleef dof, en zweeg stil, en had voor de overwinning geen enkelen vreugdekreet over.

Maar toen de naam van den Spitskop hier werd genoemd, en de zege, door de Boeren bevochten hier werd bekend gemaakt, toen heeft ons volk gejubeld over de overwinning door zijn eigen kinderen behaald (toejuiching).

En zoo ge nu vraagt, vanwaar die geestdrift? Omdat Engeland onze oude mededinger is, omdat, waar wij als volk terugzonken, voor een deel daarom ook, maar daarom niet alleen.

Het heeft ons goed gedaan in u dat oude Geuzengeslacht te zien herleven, waaraan wij een groot deel van onzen roem te danken hebben. De scheldnaam geuzen werd in een eere-

titel omgezet, en toen men in Europa den naam van "Boeren" met minachting noemde, hebt ge dien naam behouden niet alleen, maar hem verheven tot een, die thans met eerbied door de wereld wordt begroet. (Toejuiching.)

Wij Hollanders zijn deftig en van patrischen bloede, met een groot historisch kapitaal. En al is ons volksbestaan onbeduidend, de Motleys kwamen uit Amerika over, om de schatten van onze historische daden in hun taal te vertellen aan hun volk. We zijn gelijk verweerde adellijke kinderen, die, nog wel in het bezit van blazoens en geslachtswapens, ons aan een ledigen disch tegoed doen aan den roem van ons voorgelacht. Onze onbeduidendheid beklemmt ons, en waar de roem onzer vaderen weerklinkt, buigen wij het hoofd onder den titel van "de Chineezen van Europa." Wanneer zou het waarheid worden wat Bilderdijk zong:

"Holland groeit weer,"
"Holland bloeit weer."

En wanneer zou Holland als verjongd opstaan onder de natiën van Europa?

Maar zie, daar klonk op al die sombere vragen het antwoord van uit Zuid Afrika. Daar was een Nieuw Holland opgestaan, met de oude taal, met het oude bloed, met nieuw vuur en met nieuwe kracht. Toen zagen we in die breede aangezichten en in die forsche schouders de geuzen van Den Briel terug, en gij, mannen van Transvaal waart ons een stuk van ons historie. (Toejuiching.)

Maar ook in u zien we Calvinisten, en een kenmerk van den Calvinist is, dat hij vraagt naar recht. Eerst buigt hij zich neder en geeft hij zich over aan het recht Gods, om dan de hand uit te strekken naar het bloed der verzoening, dat van genade spreekt.

Toen gij, mannen van Transvaal opstond, met het Zandri-
viertractaat in de hand, toen hebt ge door uw recht te eischen, het rechtsbesef in onzen boezem weer doen ontwak-
ken, en ook om die oorzaak is het, dat wij u den dank brengen van ons hart.

Maar ook ge hebt ons iets anders doen zien. Wel hadden wij en onze kinderen de geschiedenis van Pharao gelezen, en de bladen van eigen historie opgeslagen, maar nooit hadden we het zoo goed begrepen, dat mysterie van Gods inwerken in 't leven der volkeren, dan toen we uwe uitredingen hebben aanschouwd. Dat mysterie werd in die dagen zoo gevoeld, dat zelfs onze heftige tegenstanders in uwe geschiedenis de leidingen Gods hebben erkend.

Neen, wij komen u niet de eere brengen, alleen Gode zij

die gebracht. Mer is er iets in ons hart van angst, dat de luide toejuichingen van ons volk uw ziel eenigermate tot schade zouden zijn ; en er zijn broeders die voor u hebben gebeden, opdat dit kwaad verre van u blijve.

Maar toch wij komen ook u danken voor den troost dien ge ons biedt. Wij Hollanders zijn in deze dagen niet gelukkig, ons land wordt door partijschappen verscheurd, en zelfs zij, die den naam van Jezus belijden, staan als strijders tegenover elkander. Niet dat we treuren om den strijd, want we zouden den naam van mannenbroeders niet waardig zijn, indien we niet den moed hadden voor ons beginsel te staan en te strijden, om daar voor niet, zoo 't moet, de eenheid op te offeren.

Maar toch het is zoo droef, en hij die tot u spreekt, heeft in 't heetst van het partijvuur zijn tente opgeslagen. Daarom kan hij u zeggen hoe de ziel van een ernstig man daaronder gebukt gaat. Maar dank, dank voor den troost, dien ge ons bracht, want toen ge kwaamt, zija voor een oogenblik althans de scheidsmuren weggevallen, en hebben alle partijen elkander de hand gereikt om u als broeders te ontvangen. (Toejuiching.)

Maar daar is meer. Wij Hollanders zijn zoo zeker niet van onze grenzen als gij van de uwen. En wanneer aan onze Oostergrens het wapengekletter wordt vernomen, waar zijn dan de mannen die in ons vaderland de heldenfeiten zullen deen aanschouwen van den Spitskop en Langnek ? Vaak bekruipt ons de vrees van opgeschreven te zijn om uit de rei der natiën te verdwijnen, maar als dat ooit mocht gebeuren, dan zal geen echte zoon van Nederland den nek krommen onder 't juk der vreemden, maar dan trekken we uit als vrije zonen, naar 't nieuwe Holland, naar Transvaal. (Toejuiching)

En waar we tot dusver van 't vaderland hebben gesproken, dan rest ons nog een enkel woord over onze partij. De partijstrijd gaat zoover, dat onlangs een onzer dagbladen de meening uitte, dat men ons den mond moest snoeren, ging 't niet met het woord dan met de daad. Welnu zoo 't daar ooit toe komen mocht, dat men geweld pleegde aan ons Christenvolk, dan zien we uit naar 't nieuwe vaderland, dat ons de vrijheid brengen zal, die ons dan hier werd onthouden.

Ons vaderland heeft geen groote roeping meer. Wij hebben onzen tijd gehad, en gaan terug. Het is er niet ongelijk aan of ge u op 't gouden bruiloftsfeest uwer ouders bevindt, die zich in de kracht van een nieuw geslacht, hunne kinderen verheugen.

Ontvang dan op dit feest dezen wensch : Bewaart immer den Hollandschen toon en uw Christelijk karakter.

Daar is niets dat aan uwe nationaliteit meer schaadt dan het overreinen van anderer gewoonten. Dat heeft ook Holland groot nadeel berokkend. Wel zouden we nog Engeland boven Frankrijk in dit opzicht verkiezen, maar wacht u toch voor Britschen invloed.

Bewaart ook uw Christelijk karakter. Men heeft ons beschuldigd van beslag op u te willen leggen, die beschuldiging werpen we verre van ons, maar geve God, dat ge één moogt zijn en niet onze partijschappen moogt kennen. Laat uw Christelijk karakter bewaard blijven maar uit eigen, vrije overtuiging. Handhaaft de Kafferpolitiek, die ge beter dan de Engelschen hebt begrepen. Laat de Kaffers op hua plaats en voedt ze op, opdat ze eenmaal uwe broeders mogen zijn. Brengt aan het geslacht, dat nog onder den vloek van Cham gebogen gaat, den zegen van uwen Heer. Denkt van ons volk niet te hoog, we hebben u eens verlaten en nog ernstiger onheilen bezorgd, maar nu onze heerlijkheid taant, make de Heere onze God uwen weg voorspoedig.

En thans ziet gij hier voor u mannen die u niet aan een leening kunnen helpen, want ze hebben geen kapitaal, dan in hun bloed, en in de vereelte hand. Ze arbeiden in het zweet des aanschijns. Maar daar ze op den Spitskop een mysterie Gods hebben aanschouwd, wenschen ze u en uw volk een mysterie te schenken, en wel een vlag.

En zoo ge dan vragen mocht wat mysterie in die vlag schuilt, welnu, elk krijgsman kan daarop antwoorden. Voor de vlag heeft een krijgeman alles veil, de strijd om de standaard was immer het hevigst, onder de schaduw van de banen der vlag werd zelfs de arm van de stervende gewapend en de kleuren van de vlag werkten dikwerf levendwekkend waar de moed gestorven scheen.

Komt, mannen broeders, ontrolt de vlag en roept luide met mij : " leve de Transvaal ! "—

Onbeschrijfelijk was de geestdrift der vergadering, en een daverend gejuich ging van uit de ontzaglijke menigte op. Een schoone zijden vierkleur werd ontrolt en de weesjongens speelden het Transvaalsche volkslied.

Toen dit geëindigd was, barstte de toejuicing op nieuw los, en hartverheffend klonken nu de tonen van 't " Wilhelmus " en van 't " Wien Neerlands bloed."

Daarna werd de vlag onder 't zingen van een schoon lied, door den hœn Wormser vervaardigd, heen en weer bewogen, en klonken nog de luide hoera's der menigte.

Thans nam Dr. Kuyper op nieuw het woord. Hij wees op

de woorden, in de vlag aanwezig : " In Uw naam zullen wij kloeke daden doen," en sprak vervolgens :—

Generaal Smit ! in naam van " Patrimonium " bied ik u deze vlag voor de Transvaal aan, maar ik vraag u thans daarbij deze belofte, geef er mij de hand op : " NOOIT KOMT DIE VLAG IN DE HANDE VAN DEN BRIT."

Onder een donderend " hoera " van de menigte nam de vechtgeneraal het geschenk aan, waarna de staatpresident in een kort woord dank bracht.

Mijne vrienden !, zeide hij ongeveer, broeders en zuster ! De tijd laat mij niet toe lang te spreken, ik heb zooveel gehoord en mijn hart is overstelpt, Laat mij u kortelijk dit zeggen Daar waar was een tijd dat mijn volk zich neerboog in 't stof en dat ik tegenover 5000 mannen stond, toen Englands Koningin elk verzoek van ons had verworpen. Er scheen nergens uitkomst te zijn, en toen zeide ik tot die mannen : Laat uwe stemmen opgaan tot den Verlosser. Ze waren neergebogen in 't stof, maar ze riepen : " Spreek Heere, wij uwe knechten zullen hooren." Wij hebben niets gedaan, de Heere heeft gestreden voor ons. God regeert en niemand meer, dit hebben zelf de blinde heidenen moeten erkennen. God regeert en zal 't blijven doen tot in eeuwigheid !—Luide toejuichingen gingen wederom op, en toen verzocht de heer Kater der vergadering staande aan de Deputatie te willen toezingen Psalm 121 : 4.

" De Heer zal u steeds gadeslaan " enz.

Welk gezang door de hoornmuziek der weezen werd begeleid.

De heer Lion Cachet sloot deze onvergetelijke zamenkomst te ruim 9 ure met dankzegging, waarop de Deputatie naar Couturier vertrok om de receptie der Zuid. Afrik. Vereen. bij te wonen. De weesjongens en het Schotsche zangkoor verdienen een woord van lof voor de flinke wijze waarop zij zich van hun taak hebben gekweten, en " Patrimonium " een woord van hartelijken dank voor den schoonen avond aan alle aanwezigen bereid.

Van *Planctus* reed de deputatie naar 't van buiten feestelijk met bloemfestoenen, gasvlammen en wapenborden getooide huis van den heer Couturier aan de Keizersgracht, waar de Zuid Afrikaansche Vereeniging eenige honderden heeren en dames in de gelegenheid stelde met de deputatie kennis te maken of zoo dit reeds was geschied, eenige uren in haar gezelschap door te brengen.

De Transvaalsche deputatie heeft, zoowel in *Patrimonium* als in de schitterende lokalen van Couturier, opnieuw het

bewijs gekregen van de groote sympathie en waardeering, die men haar en het volk en haar land in alle klassen en rangen der maatschappij toedraagt.

Op Woensdag 12 Maart ging de Deputatie naar IJmuiden.

Voorts werd dien avond door de leerlingen van de handels-school, het gymnasium en de hoogere burgerscholen, aan de gezanten een serenade gebracht.

Door de flambouwen werd de groote stoet beschenen, die zich door een sterk politiegelside en door de noodige Amsterdammers omgeven langs den weg voortbewoog. Talrijke vlaggen en vaandels, lampions en wat dies meer zij gaven den stoet een belangwekkend aanzien, en geen onbekende, die van uit de verte de serenade-bringers zag aankomen, zou vermoed hebben dat dit de Nederlandsche jeugd was, want waarlijk, even als volwassen menschen waren onze jongens voor den dag gekomen.

In de Doelenstraat aangekomen werd de commissie uit de serenade bij de gezanten toegelaten, welker president een kort woord namens zijne medeleerlingen sprak. De heer du Toit dankte het jonge volkje van Nederland voor de bewijzen van hartelijkheid en belangstelling die het gaf.

Daarop vertoonden zich de leden van het gezantschap aan de bringers der serenade en de heer Kruger nam het woord om aan de Hollandsche jeugd dank te brengen voor wat zij deed.

De heer Smit verzekerde, dat hij met de serenade was ingenomen en over het geheel met al wat de Deputatie hier te lande ten deel viel. Hij vroeg het adres der jongens voor een brief van de Transvaalsche jeugd, waarop een verward geroep van stemmen volgde.

Toen de stoet aftrok werd aan de achterzijde van het Doelenhotel Bengaalsch vuur afgestoken en van de achtervensters wuifden de heeren der Deputatie aan de schooljeugd met hunne zakdoeken een vaarwel toe.

HET BEZOEK TE LEIDEN.

Op Donderdag, 13 Maart, des morgens ten 10.30, arriveerde de deputatie per specialen trein aan het station te Leiden, vergezeld van den heer J. G. Th. Beelaerts van Blokland. Zij werd verwelkomd door den burgemeester van Oegstgeest en daarna door den voorzitter van het studenten-corps, de heer L. Udo de Haas, die haar dank zeide dat zij aan de uitnoodiging gehoor had gegeven, haar door het Leidsch studentencorps gezonden. De heer du Toit antwoordde, dat geene uitnoodiging aangenameer was geweest.